

Tyttöys lastenohjelmissa

Miten tytöt esitetään lastenohjelmissa ja miten se vaikuttaa tyttöjen omakuvaan

Martta Kinnunen

OPINNÄYTETYÖ
Huhtikuu 2024

Media-alan tutkinto-ohjelma
Kuvaus ja kuvavalaisu

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Media-alan tutkinto-ohjelma
Kuvaus ja kuvavalaisu

KINNUNEN, MARTTA

Tyttöys lastenohjelmissa

Miten tytöt kuvataan lastenohjelmissa ja miten se vaikuttaa tyttöjen omakuvaan

Opinnäytetyö 51 sivua, joista liitteitä 4 sivua
Huhtikuu 2024

Tämän opinnäytetyön aihe on tyttöys lastenohjelmissa. Työn tavoitteena oli selvittää, miten tytöt on esitetty lastenohjelmissa ja millaisia vaikutuksia sillä saattaa olla tyttöjen omakuvaan. Tutkimuksen kohteina olivat esimerkiksi tyttöjen luonne, pukeutuminen ja toiminta suhteessa muihin hahmoin. Työn tarkoitus oli selvittää lastenohjelmissa mahdollisesti esiintyviä epäkohtia ja puutteita.

Tämä opinnäytetyö sisältää tyttötutkimuksen teoriaa, lastenohjelmatutkimuksen ja teemahaastattelun. Analysoitavat lastenohjelmat olivat *Ryhmä Hau*, *Oktonautit* ja *Sankarikoulu*. Työ on laadullinen tutkimus, jossa käytettiin audiovisuaalisen aineiston analyysia ja puolistrukturoitua haastattelua. Haastattelussa selvitettiin naisten muistoja lastenohjelmien tyttöhahmoista, kokemuksia tyttönä olemisen paineista ja toiveita tulevaisuuden tyttöhahmoille.

Tutkimuksessa käytettyjen lähteiden, haastatteluaineiston sekä analysoitujen lastenohjelmien osalta selvisi tyttöjen representaation olevan melko yksipuolista ja stereotyyppisiin nojautuvaa. Aineiston perusteella tytöt haluavat lastenohjelmiin samaistuttavia esikuvia ja mielenkiinnonkohteiltaan monipuolisia tyttöhahmoja. Tutkimuksen johtopäätöksenä on, että lastenohjelmien käsikirjoittajien on tärkeää kiinnittää yhä enemmän huomiota tyttöjen esitystapaan ja kirjoittaa määrällisesti enemmän tyttöhahmoja lastenohjelmiin.

Tätä opinnäytetyötä voivat hyödyntää erinäiset media-alan toimijat, kuten käsikirjoittajat ja tuottajat. Tutkimusta voisi jatkaa analysoimalla useampia lastenohjelmia ja haastatella niin lapsia kuin käsikirjoittajakin heidän toiveistaan ja kokemuksistaan.

Asiasanat: lastenohjelma, tyttöys, representaatio, käsikirjoittaminen

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Media
Audiovisual Planning and Expression

KINNUNEN, MARTTA

Girlhood in Children's Television Series

How Girls Are Represented in Children's Television Series and How it Affects
Their Self-Perception

Bachelor's thesis 51 pages, appendices 4 pages

April 2024

This bachelor's thesis analyses how girls are represented in children's television series. The objective of this thesis was to examine the potential problems in the ways that girls are portrayed in the children's television series and how those problems may affect girls' self-esteem. The focus of the study was on the ways that girl characters personalities are written, how they dress and how they act in relation to other characters.

This thesis includes analysis of three different children's television series, theory of girlhood studies and a thematic interview of women about their memories and experiences of the girl characters in their childhood's television series. The research methods used in this thesis were analysis of audiovisual material and a semi-structured interview. The analysed television series were Paw Patrol, The Octonauts and Hero Elementary.

The results show that girls' representation in children's television series is not diverse enough and it is partly based on stereotypes. The findings indicate that the writers of children's television series should pay even more attention to the way that girls are represented and write more girl characters for the series in general.

Key words: children's television series, girlhood, representation, screenwriting

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	TUTKIMUSLÄHTEET, METODIT JA TYTTÖTUTKIMUS	7
	2.1 Tutkimuslähteet.....	7
	2.2 Metodit	8
	2.3 Mitä on tyttö tutkimus	9
3	LASTENOHJELMATUTKIMUS.....	11
	3.1 Lastenohjelmien merkitys kasvulle.....	11
	3.2 Ryhmä Hau	12
	3.2.1 Pennut pelastavat vaalipäivän.....	13
	3.2.2 Pennut pelastavat purkka-apinat	15
	3.2.3 Pennut pelastavat ukkoskidan.....	16
	3.3 Oktonautit.....	18
	3.3.1 Oktonautit ja raitalehvähevoset	19
	3.3.2 Oktonautit ja yksinäisin valas	21
	3.3.3 Oktonautit ja vesimittarit	23
	3.4 Sankarikoulu	25
	3.4.1 Asut testiin.....	26
	3.4.2 Emo kadoksissa	28
	3.4.3 Hännät ja pyrstöt	30
	3.5 Yhteenveto ohjelmatutkimuksen tuloksista	32
4	HAASTATTELU	35
	4.1 Kokemuksia lastenohjelmien tyttö hahmoista	35
	4.2 Tyttöyden paineet.....	38
	4.3 Tulevaisuuden tyttö hahmot.....	40
5	POHDINTA	42
	LÄHTEET.....	45
	LIITTEET	48
	Liite 1. Ryhmä Hau -havainnointitaulukko.....	48
	Liite 2. Oktonautit -havainnointitaulukko	49
	Liite 3. Sankarikoulu -havainnointitaulukko	50
	Liite 4. Haastattelukysymykset.....	51

1 JOHDANTO

Tässä opinnäytetyössä tutkin tyttöyden esitystapaa lastenohjelmissa. Miten tytöt puhuvat? Miten he pukeutuvat? Millainen rooli heille on lastenohjelmaan kirjoitettu? Näillä ja monilla muilla tyttöjen toimijuutta tutkivilla kysymyksillä pyrin selvittämään, millaisen kuvan tyttöydestä valitsemani lastenohjelmat antavat lapsille ja miten se saattaa vaikuttaa tyttöjen kasvuun ja omakuvan kehittymiseen. Tyttöydellä tarkoitan alle 18-vuotiaita, tytöksi identifioituja henkilöitä.

Valitsin tämän aiheen opinnäyteyölleni, sillä se on aina ajankohtainen ja se kehittää itseäni tulevana media-alan ammattilaisena. Aihe valikoitui myös sen yhteiskunnallisen merkityksen takia. Vaikka lastenohjelmat ovat kevyeksi ja viihdyttäväksi tehtyjä, viestivät niissä esiintyvät tyttöhahmot aina myös tyttöjen yhteiskunnallisesta asemasta. Siksi päätin tutkia tyttöyttä juuri yhteiskunnallisesta näkökulmasta.

Tänä päivänä tehty tyttö tutkimus auttaa tulevien sukupolvien tyttöjä pääsemään irti niistä stereotyyppioista ja oletuksista, joita nykytytöt joutuvat kohtaamaan. Opinnäytetyöni aihe on tärkeä myös media-alalla yleisesti, sillä lastenohjelmien käsikirjoittajilla on suuri valta siihen, millainen käsitys lapsille muodostuu tyttöydestä. Tämä opinnäytetyö voi auttaa käsikirjoittajia kirjoittamaan monipuolisempia ja moniulotteisempia tyttöhahmoja tulevaisuuden lastenohjelmiin. Opinnäytetyötutkimukseni avulla myös TV-sarjoja tuottavat tahot voivat pohtia, millaisia käsikirjoituksia he ottavat tuotantoon. Tuotantopäätöksien kautta he vaikuttavat siihen, millaista tyttö kuvaa suomalaisten televisioihin lähtee.

Opinnäytetyöni on laadullinen tutkimus, joka sisältää audiovisuaalisen aineiston analyysin. Materiaalina käytän tyttö tutkimuksen oppikirjoja sekä lapsiin ja mediaan keskittyviä tietokirjoja. Tutkimuksessani on osana myös viiden noin 20-vuotiaan naisten puolistrukturoitu haastattelu, jossa selvitän heidän kokemuksiaan ja muistojaan lapsuuden lastenohjelmista. Näin voin vertailla tutkittua tietoa ja naisten omia kokemuksia keskenään.

Opinnäytetyöni tavoitteena on selvittää, millaisena ja miten tyttöhahmot esitetään lastenohjelmissä. Lisäksi analysoin näiden hahmojen mahdollista vaikutusta tyttöjen omakuvan kehitykseen ja oman yhteiskunnallisen aseman käsityksen muodostumiseen. Tarkoitukseni ei ole suoraan vertailla tyttöjä, poikia ja mahdollisia muunsukupuolisia hahmoja, vaan tutkia nimenomaan tyttöjen esitystapaa ja pohdita sen vaikutuksia. Haasteita saattaa kuitenkin esiintyä esimerkiksi eläinhahmojen kohdalla, joiden sukupuoli voi jäädä epäselväksi. Uskon, että epävarmuutta herättävät hahmot tuovat kuitenkin uusia näkökulmia tutkimukseen. Tällaisten sukupuolineutraalien hahmojen esiintyminen on tietysti myös positiivinen askel kohti neutraalimpaa sukupuolirepresentaatiota lastenohjelmissä. Tämän opinnäytetyön tarkoitus on siis tuoda esille lastenohjelmissä mahdollisesti esiintyviä epäkohtia.

2 TUTKIMUSLÄHTEET, METODIT JA TYTTÖTUTKIMUS

Opinnäytetyöni on laadullinen tutkimus. Opinnäytetyöni sisältää tyttöyden teoriaa, kolmen eri lastenohjelman audiovisuaalisen analyysin sekä puolistrukturoidun haastattelun, jossa selvitän 2000-luvun alussa syntyneiden naisten kokemuksia lapsuutensa tyttöhahmoista. Tutkimuslähteinä käytän tyttö tutkimuksen oppikirjoja sekä lapsiin ja mediaan keskittyviä tietokirjoja. Näin voin vertailla tutkittua tietoa ja naisten omia kokemuksia keskenään. Avaan työssäni myös tyttö tutkimuksen merkitystä ja historiaa, sillä opinnäytetyöni on pääasiassa tyttö tutkimusta.

2.1 Tutkimuslähteet

Käytän tässä opinnäytetyössä pääasiallisina lähteinä kolmea tietokirjaa. Karoliina Ojasen, Heta Mularin ja Sanna Aaltosen (2011) tyttö tutkimuksen oppikirjaa *Entäs tytöt? Johdatus tyttö tutkimukseen*, Sari Näreen ja Jaana Lähteenmaan (1992) teosta *Letit liehumaan – tyttö kulttuuri murroksessa*, sekä Anita Wernerin (1996) tietokirjaa *Lapset ja televisio*.

Entäs tytöt? -oppikirja johdattaa lukijan tyttö tutkimuksen peruselementteihin ja historiaan, kun taas *Letit liehumaan* sisältää omakohtaisempia, esseetyyppisiä katkelmia tyttö kulttuurista. *Lapset ja televisio* -tietokirjasta etsin selityksiä lastenohjelmatutkimuksessa löytämilleni havainnoille. Valitsin nämä lähteet opinnäytetyölleni, sillä tarvitsen tutkimuksessani niin teoreettista pohjaa kuin vertailukelpoisia kokemuksia tyttöydestä. Lastenohjelmatutkimuksessa analysoimani jaksot katson *Yle Areenasta*. Tiedot lastenohjelmista etsin tuotantoyhtiöiden virallisilta nettisivuilta. Lastenohjelmien jaksokohtaiset tiedot, esimerkiksi ohjaajan, etsin kyseisen jakson lopputeksteistä. Tutkimuksessani käytän apuna myös Internetistä löytyviä tieteen verkkokäsikirjoja.

2.2 Metodit

Tässä opinnäytetyössä käytän laadullisia tutkimusmenetelmiä. Päädyin tähän valintaan, koska opinnäytetyöni tutkii ilmiötä ja keskittyy mitä ja miten -kysymyksiin, jotka ovat laadulliselle tutkimukselle tyypillisiä piirteitä (Juhila 2021). Lastenohjelmia tutkiessa pohdin kysymyksiä, joilla pyrin selvittämään tyttöyden toimijuutta. Pohdin kysymyksiä kuten; miten tytöt kuvataan tietynlaisessa kohtauksessa, mitä tytöillä on päällään ja mitä tyttöahmolle kirjoitettu toiminta voi kertoa tyttöyden stereotyyppioista.

Opinnäytetyöhöni kuuluva lastenohjelma-analyysi on aineistolähtöistä eli induktiivista sisällönanalyysia (Elo, Kajula, Tohmola & Kääriäinen 2022, 218). Tutkimukseeni valitsemieni lastenohjelmien katselun yhteydessä kerään niistä havaintoja havainnointitaulukkoon. Havaintojen analysointiin käytän teemoittelua, joka on yksi sisältöanalyysin tyypillisistä analyysimenetelmistä (Juhila 2021). Teemoittelua hyödyntämällä nostan esille aineistossani eli havainnoissani usein toistuvat teemat.

Koska opinnäytetyössäni on mukana myös lastenohjelmien analysoimista, toinen käyttämäni menetelmistä on audiovisuaalisen aineiston tulkitseminen. Audiovisuaalisessa aineistossa, tässä tapauksessa lastenohjelmissa, on aina kyse representaatiosta, eli esittämisestä ja edustamisesta. Aineistossa esiintyvät henkilöt ja tapahtumat symboloivat siis aina jotakin suurempaa joukkoa. (Rossi n.d.) Omassa opinnäytetyössäni tutkin tyttöyttä, joten audiovisuaalisia lastenohjelmia analysoimalla saan kuvan siitä, millaisia oletuksia lastenohjelmat antavat tytöistä ja mitä siitä voi tulkita tyttöjen asemasta suomalaisessa arjessa. Tutkin millaisia tyttöjä lastenohjelmissa esiintyy. Ovatko tytöt vihaisia, ihastuneita, periksiantamattomia vai ovatko he kenties kokonaan poissa kohtauksista? Ojanen, Mulari ja Aaltonen (2011, 18) painottavatkin tyttö tutkimuksen oppikirjassaan, että aina voi ja pitää kysyä kuka kuvasta puuttuu.

Audiovisuaalista aineistoa tutkiessa täytyy ottaa huomioon tiettyjä seikkoja, jotta tutkimus pysyy luotettavana. Omalle lastenohjelmatutkimukselleni tärkeitä seikkoja ovat esimerkiksi median luonteen pohtiminen, eri genrejen eli lajityyppien tunteminen sekä kuvallisen ilmaisun lisäksi myös äänen tutkiminen (Pajala 2021).

Medialuonteen ja genren ymmärtäminen tarkoittaa omassa tutkimuksessani sitä, että ohjelmia analysoidessa täytyy ottaa huomioon, että ne ovat suunnattu lapsille. Niistä ei näin ollen voi vaatia löytyvän kaikkia naiseuden piirteitä ja mahdollisuuksia. Ohjelmaa täytyy tulkita ikään kuin lasten silmin. Kuvassa näkyvien elementtien, esimerkiksi vaatteiden lisäksi täytyy muistaa ottaa huomioon myös, se mitä dialogia hahmoille on kirjoitettu. Jos tyttöahmo näyttää ulkoisesti stereotyyppisen tyttömäiseltä, en voi vielä tehdä suoraa olettamusta hänen luonteestaan. Puheen kautta hahmosta voi paljastua ominaisuuksia, jotka saattavat rikkoa ulkonäöllä aikaansaadun mielikuvan. Audiovisuaalisen aineiston analysointi on siis hyvin kokonaisvaltaista.

Tyttöyteen vielä syvemmin tutustuakseni haluan myös haastatella naisia, jotka ovat katsoneet lapsuudessaan lastenohjelmia. Selvitän heidän muistojaan ja kokemuksiaan sekä pyrin saamaan kuvan siitä, onko lastenohjelmien tyttörepresentaatio vaikuttanut heidän omakuvansa rakentumiseen. Haastatteluni on teema-haastattelu eli puolistrukturoitu haastattelu. Valitsin tämän aineistonkeruumetodiksi, sillä teemahaastattelulla voidaan selvittää esimerkiksi ihmisten tulkintoja asioista ja heidän niille antamia merkityksiä, jotka ovat oleellinen osa opinnäytetyöni sisältöä (Tuomi & Sarajärvi 2017, 98).

2.3 Mitä on tyttötutkimus

Tyttötutkimus on tutkimussuuntaus, jossa yhdistyvät useat tieteenalat, esimerkiksi nuorisotutkimus ja lapsuudentutkimus. Nämä tutkimussuuntaukset ovat kuitenkin usein sukupuolisokeita, joten tyttötutkimus syntyi tutkimaan tyttöyttä nimenomaan sukupuolen näkökulmasta. Tyttötutkimukselle tyypillisiä teemoja ovat esimerkiksi tyttöjen valta, toimijuus, muutos ja moninaisuus. (Ojanen 2011, 10–11, 22.) Tässä opinnäytetyössä tutkinkin nimenomaan tyttöjen toimijuutta lastenohjelmien kontekstissa. Ojasen (2011) mukaan tyttötutkimuksessa tutkitaan eri ikäisiä tyttöjä hyödyntämällä naistutkimuksen lähestymistapoja. Tyttötutkimusta voikin kutsua naistutkimuksen pikkusiskoksi tai tyttäreksi, sillä siinä tutkitut kysymykset muistuttavat usein naistutkimukselle tyypillisiä tapoja tarkastella kulttuurisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä. (Ojanen 2011, 10–11.)

Tyttötutkimus ei kuitenkaan aina ole ollut oma tutkimussuuntauksensa. Se sai alkunsa Isosta-Britanniasta 1970-luvulla, kun huomattiin, ettei tyttöjen kulttuureja ollut juuri tutkittu. Ennen tätä havaintoa nuorisotutkimus oli tarkoittanut lähinnä julkista poikakulttuurin tutkimusta, eikä tyttöjen omia kulttuureja ollut otettu huomioon. Vuonna 1976 Birminghamin koulukunnan nuorisotutkijat Angela McRobbie sekä Jennie Garber alkoivat kuitenkin kritisoimaan tyttöjen perusteetonta näkymättömyyttä nuorisotutkimuksessa. He havaitsivat, että tytöillä on omat kulttuurinsa, vaikka aiemmat nuorisotutkijat olivat arvelleet toisin. Tyttöjen omat kulttuurit sijoittuivat tyttöjen koteihin, joihin miespuolisilla nuorisotutkijoilla ei ollut pääsyä. Kotien seinien sisäpuolella tapahtuvista tyttökulttuureista syntyi tyttötutkimuksen keskeinen käsite makuukamarikulttuuri. Termi kuvastaa sitä, miten tytöt voivat vain omissa huoneissaan toteuttaa feminiinisiksi luokiteltuja toiminnan tapoja, esimerkiksi meikkaamista tai idolien fanittamista, jotka muissa tiloissa eivät olleet arvostettuja. (Ojanen 2011, 14–15.)

Tyttötutkimuksen vakiinnuttua omaksi tutkimussuuntaukseksi Isossa-Britanniassa se rantautui hiljalleen myös Suomeen. Vaikka Birminghamilaisen tyttötutkimuksen näkökohtia ei paljoa Suomessa sovellettu, se herätti kuitenkin keskustelua ja antoi lähtökohdan suomalaiselle sosiologiselle tyttötutkimukselle. Suomessa oli sivuttu tyttötutkimusta jo 1970-luvulla lastenperinteentutkimuksessa, mutta vasta sosiologinen tyttötutkimus tuotti ensimmäiset kirjalliset kokoelmat tyttötutkimuksesta. *Letit liehumaan ilmestyi* 1992 ja *Tulkintoja tytöistä* vuonna 2002. Pohjoismaiden ollessa kulttuurisesti ja sukupuolijärjestelmällisesti hyvin samankaltainen alue, alettiin 1980-luvulla puhua myös pohjoismaalaisesta tyttötutkimuksessa. Pohjoismaisessa tyttötutkimuksessa keskityttiin tyttöjen taitoihin ja kykyihin toimia yhteiskunnassa, sillä tyttöjen ja naisten kotona olemisen korostus tuntui pohjoismaisessa kontekstissa ristiriitaiselta. (Ojanen 2011, 15–16.)

3 LASTENOHJELMATUTKIMUS

Tässä lastenohjelmatutkimuksessa selvitän, miten käsikirjoittajat ovat esitelleet tyttöhahmot yleisölle. Pohdin, millaisia vaikutuksia esitellyillä tyttöhahmoilla saattaa olla lastenohjelmien katsojiin ja miten se muovaa tyttöjen käsitystä itsestään yhteisön jäsenenä. Selvitys perustuu havainnoimiini lastenohjelmiin, jotka ovat *Ryhmä Hau*, *Oktonautit* ja *Sankarikoulu*. Nämä ohjelmat valikoituivat niiden suosion perusteella. Kaikki kolme ohjelmaa löytyvät lokakuun 2023 kymmenen katsotuimman ohjelman joukosta. Finnpanelin (2023) TV-mittaritutkimuksen mukaan *Ryhmä Hau* oli lokakuun 2023 katsotuin lastenohjelma 61 000:lla jaksokohdaisella katsojalla. *Oktonautteja* katsoi 49 000 lasta ja *Sankarikoulua* 41 000 lasta. *Oktonautit* oli sijalla kuusi ja *Sankarikoulu* sijalla yhdeksän.

3.1 Lastenohjelmien merkitys kasvulle

On helppoa ajatella, että lastenohjelmien kaltaisella kevyellä viihteellä ei olisi mitään sen syvempää vaikutusta lapseen tai hänen kehitykseensä. Osaako lapsi tulkita ohjelmia niin syvästi, että ohjelmien tapahtumista tai esimerkiksi tyttörepresentaatiosta voisi jäädä lapselle pysyviä käsityksiä asemastaan maailmasta?

Ei välttämättä heti ohjelman nähtyään, mutta esimerkiksi Huopaisen (1992, 37) mukaan varhaislapsuudessa koetusta vuorovaikutuksesta saadut merkitykset säilyvät osana ihmisen persoonaa. Media, mukaan lukien lastenohjelmat, antavat tyttölapsille myös elementtejä maailmankuvan ja oman identiteettinsä rakentumiseen (Lähteenmaa & Näre 1992, 17). Lastenohjelmista haetut merkitykset ja elementit muokkaavat siis tyttölasten omakuvaa ja käsitystään ympäröivästä maailmasta.

Omakuvan ja itsetunnon kehityksen kannalta mielenkiintoista on myös Ruotsissa tehty tutkimus, jossa seurattiin tyttöjen ja poikien itsetunnon kehitystä suhteessa televisionkatseluun. Tutkimuksessa kävi ilmi, että miehillä, jotka katsoivat teini-ikäisenä paljon televisiota, oli aikuisena huomattavasti parempi käsitys itsestään kuin miehillä, jotka katsoivat heitä vähemmän televisiota teini-ikäisenä. Tyttöillä

tilanne oli päinvastainen. Teini-iässä paljon televisiota katsoneilla naisilla oli aikuisena kielteisempi käsitys itsestään, kuin nuorena vähän televisiota katsoneilla naisilla. (Werner 1996, 53.) Näin ollen lastenohjelmia ei voi pitää omakuvan kehityksen kannalta merkityksettöminä. Tämän vuoksi positiivisen tyttörepresentaation monipuolisuus on tärkeää ottaa huomioon lastenohjelmia käsikirjoittaessa.

Mahdollisimman monipuolisten tyttöhahmojen löytyminen lastenohjelmista antaa tytöille myös samaistumispintaa. Jos tyttöjen representaatio on yksipuolista tai sitä ei ole ollenkaan, saattavat tytöt alkaa kyseenalaistamaan paikkaansa yhteiskunnassa. Lähteenmaa ja Näre kirjoittavat kirjassaan *Letit liehumaan* (1992) sukupuoli-identiteetin muodostumisesta. He painottavat, miten lapsen kuva itsestään muodostuu pitkälti hänen ulkomaailmalta saamansa palautteen mukaisesti. Lapsen identiteetin kehitykselle on tärkeää saada tuntee olonsa ainutlaatuiseksi yksilöksi, mutta yhtä lailla myös ryhmän jäseneksi. (Näre & Lähteenmaa 1992, 13.) Jos tyttölapsi ei löydä lastenohjelmasta ketään kaltaistaan, voi hänen identiteettinsä rakentuminen kärsiä ja saattaa hän alkaa kyseenalaistamaan omaa olemistaan. Lapsi haluaa tulla sosiaalisesti hyväksytyksi, jolloin hänen on helpompi hyväksyä myös itsensä.

3.2 Ryhmä Hau

Ryhmä Hau, englanniksi *Paw Patrol*, on kanadalaisen lastenohjelmiin keskittyvän SpinMaster -tuotantoyhtiön luoma sarjamuotoinen lastenohjelma. Ohjelma esitettiin ensimmäisen kerran Pohjois-Amerikassa vuonna 2013 (SpinMaster n.d.). Se oli Finnpanelin (2023) mukaan lokakuun 2023 katsotuin lastenohjelma Suomessa. *Ryhmä Hau* on animaatio, jossa kuvitus on värikästä ja tapahtumat vilisevät nopeasti. Jaksot ovat noin 20 minuutin pituisia. Suurin osa jaksoista koostuu kahdesta eri 10 minuutin pituisesta tarinasta.

Ryhmä Hau -ohjelmassa seikkailevat koiranpennut, joista kasvaessaan tulee pelastuskoiria. Jokaisessa jaksossa koiranpennut saavat uuden pelastustehtävän, johon heidän taitojansa tarvitaan. Koirahahmot perustuvat ihmismaailman töihin, yksi koiranpennuista on esimerkiksi poliisi ja toinen palopelastaja. Koiraryhmää johtaa ihmislapsi nimeltä Riku. (pawpatrolandfriends.com. n.d.)

Ryhmä Hau -jaksoista löytyviä teemoja ovat esimerkiksi rohkeus, sankaruus sekä eläimistä huolehtiminen (pawpatrolandfriends.com. n.d.). Jaksojen kerronta on nopeatempoista ja yleisilme on todella värikäs. Sarjassa koirat ja ihmisen kommunikoivat keskenään ihmisten kielellä. Koirat ovat muiltakin osin hyvin ihmismäisiä, he käyttävät esimerkiksi vaatteita ja tuntevat ihmisille tyypillisiä tunteita. *Ryhmä Hau* -tiimiin kuuluu viisi poikaa esittävää koira, Vainu, Rolle, Rekku, Samppa ja Toma (kuva 1). Kaja on ainoa tyttö. Sampan ja Rekun hahmot voisi lukea myös sukupuolineutraaliksi, sillä heidän piirteensä ovat hyvin sukupuolettomat. Suomenkielisessä versiossa heidän äänensä ovat myös hyvin neutraalit verrattuna englanninkielisiin alkuperäisääniin.

KUVA 1. Ryhmä Hau:n jäsenet vasemmalta oikealle: Toma, Kaja, Rolle, Riku, Vainu, Samppa ja Rekku. (Ryhmä Hau 2020)

3.2.1 Pennut pelastavat vaalipäivän

Pennut pelastavat vaalipäivän -jakso on julkaistu Yle Areenassa 5.12.2021. Jakso löytyy *Ryhmä Hau*:n seitsemänneltä tuotantokaudelta ja on pituudeltaan 11 minuuttia. Ohjaajana toimii Charles E. Bastien. Helmikuuhun 2024 mennessä jakso on käynnistetty Yle Areenassa 635 952 kertaa. (Ryhmä Hau: Pennut pelastavat vaalipäivän/Pennut pelastavat purkka-apinat 2021.) Jakson aiheena on kaupungissa järjestettävät pormestarinvaalit. Yllättävä kilpailija naapurikunnasta aiheuttaa sekasortoa vaalikampanjallaan, joten Ryhmä Hau kutsutaan paikalle

rauhottamaan tilannetta. Jakson aikana katsojille tarjoillaan paljon tietoa vaaleista ja äänestämisestä.

Jakso alkaa kohtauksella, jossa pennut ja pormestari Pujola koristelevat kaupungintalon edustaa pormestarinvaaleja varten. Pormestarilla on ruskeat pitkät hiukset, meikkiä ja isot kultaiset korvakorut. Vaalipäivän asuna hänellä on tumma hame, sininen jakku ja pinkki aluspaita. Jalassa hänellä on punaiset korkokengät ja kädessä punainen laukku, jossa hän kuljettaa lemmikkikanaansa. Pormestari Pujolan ja Ryhmä Hau:n jäsenen Kajan lisäksi myös huomattavalla osalla muista jaksossa näytetyistä naisoletetuista henkilöistä on päällään jotakin stereotyyppisen tyttömäistä väriä, kuten vaaleanpunaista. Pormestarin lisäksi jaksossa nähdään kahdeksan perinteisen naisen näköiseksi animoitua henkilöä. Kahdeksasta naisesta viidellä on yllään joko vaaleanpunaista tai violettia. Ulkonäöllisesti yhtä vanhusta lukuun ottamatta naiset ovat hoikkia ja kauneushuoneiden mukaisia, heillä on esimerkiksi pitkät hiukset ja ripset. Myös tyttölapset ovat selkeän femiinisiä (kuva 2). Vammaisia tai liikuntarajoitteisia hahmoja, niin naisia kuin miehiäkään, ei jaksossa esiinny.

KUVA 2. Ryhmä Hau:n naiskuvaa. (Ryhmä Hau 2020)

3.2.2 Pennut pelastavat purkka-apinat

Pennut pelastavat purkka-apinat -jakso on julkaistu Yle Areenassa 5.12.2021. Jakson on ohjannut Charles E. Bastien ja se löytyy *Ryhmä Hau*:n seitsemänneltä tuotantokaudelta. Jakso on pituudeltaan 11 minuuttia. Helmikuuhun 2024 mennessä jakso on käynnistetty Yle Areenassa 635 952 kertaa. (Ryhmä Hau: Pennut pelastavat vaalipäivän/Pennut pelastavat purkka-apinat 2021.) Jakso sijoittuu viidakkoon, johon Ryhmä Hau on kutsuttu piknikille. Piknikä ei ehditä kuitenkaan aloittamaan, sillä viidakossa asuvat apinat ovat lähteneet lentoon puhaltaessaan purkkapalloja puunrungosta saamallaan maitiaisnesteellä. Ryhmä Hau ja jaksossa vieraileva Valpas -koira lähtevät pelastamaan apinoita.

Jakso alkaa apinoiden esittelyllä. Apinoita on kolme, joista kellään ei ole selkeää sukupuolta. Apinoille ei ole esimerkiksi piirretty ripsiä, mikä toistuu sukupuolen erottamisen keinona aiemmin katsomissani jaksoissa. He eivät myöskään puhu ihmisten kielellä, vaan kommunikoivat kuin apinat. Apinoiden lisäksi jaksossa esiintyvän Valppaan voisi myös laskea sukupuolineutraaliksi hahmoksi. Hänellä on vihreä asu, punainen kaulapanta ja neutraali ääni. Englanninkielisessä alkuperäisteoksessa hänellä on kuitenkin pojaksi mielletävä ääni ja häntä nimitellään miehen pronomineilla.

Tyttökoira Kajaa ei ensimmäisten minuuttien jälkeen jaksossa nähdä, loppua lukuun ottamatta. Ulkonäöltään Kaja on stereotyyppisen tyttömäinen (kuva 3). Hänellä on vaalea turkki ja pitkät luppakorvat, jotka muistuttavat vaaleita pitkiä hiuksia. Hänen äänensä on todella kimeä. Kajan vaatteet ovat pinkit kaulapannasta lentolaseihin. Kajalla on selkeästi erottuvat ripset ja jopa hänen silmänsä ovat violetit. Myös hänen turvavyönsä Ryhmä Hau:n autossa on pinkki. Luonteeltaan Kaja ei kuitenkaan edusta stereotyyppistä tyttöyttä, vaan on luonteeltaan hyvin samanlainen kuin muutkin hahmot. Kaja osallistuu vaaleanpunaisella lentoaluksellaan pelastustehtäviin ja osoittaa kekseliäisyyttä. Hän on aina innokas osallistumaan pelastusoperaatioihin ja nauraa usein. On positiivista huomata, että usein niin kutsuttuun pissiskulttuuriin liitetty pinkki väri ja tyttömäisyyden korostaminen ei ole *Ryhmä Hau*:ssa osa Kajan luonnetta. Vaaleanpunaisen Kajan sijaan poikakoira Samppa on selkeästi ryhmän kömpelöin ja useimmiten naurun alaiseksi joutuva hahmo.

KUVA 3. Ryhmä Hau:n ainoa tyttöjäsen Kaja. (Ryhmä Hau 2020)

3.2.3 Pennut pelastavat ukkoskidan

Pennut pelastavat ukkoskidan -jakso on julkaistu Yle Arenassa 5.3.2022. Jakson on ohjannut Charles E. Bastien. Jakson pituus on 11 minuuttia ja se löytyy *Ryhmä Hau*:n seitsemänneltä tuotantokaudelta. Helmikuuhun 2024 mennessä jakso on käynnistetty Yle Arenassa 834 370 kertaa. (Ryhmä Hau: Pennut pelastavat ukkoskidan/Pennut pelastavat hamsterin 2022.) Jaksossa Ryhmä Hau:n tavoitteena on selvittää, mistä viidakossa kuuluva pelottava ja voimakas ääni kuuluu. Koiranpennut joutuvat myös pelastamaan juoksuhiikkaan uppoavan norsunpoikasen. Jaksossa esiintyy myös edellä käsitellyssä *Pennut pelastavat purkka-apinat* -jaksossa nähty koiranpentu Valpas. Hän auttaa Ryhmä Hau:ta selvittämään äänen lähteen tarkkojen korviensa avulla.

Jakso alkaa kummitustarinalla Ukkoskita-hirviöstä, jonka Rikun ystävä Carlos kertoo. Kaikki koiranpennut ovat aluksi hieman varautuneita, mutta vain Kaja ilmaisee pelkonsa ääneen ja kyseenalaistaa kummitustarinoiden kertomista juuri siinä hetkessä. Carlos kuitenkin jatkaa tarinaansa ja lopulta pennut, Kaja mukaan lukien, ovat innokkaana kuuntelemassa. Kummitustarinan loputtua viidakosta kuuluu pelottavia ääniä, ja niitä pelästyneet norsut juoksevat Ryhmä Hau:n

luokse. Norsunpoikanen juuttuu pelästyessään juoksuhiiekkaan ja koiranpentujen on pelastettava hänet.

Jakson lopussa Kaja pääsee esiin, kun hänet halutaan tutkimaan pimeää luolaa hänen pimeänäkölaseillaan. Luolasta kuuluu jännittäviä ääniä ja pennut uskovat kummitustarinan Ukkoskita-hirviön löytyvän luolasta. Kajaa asia ei kuitenkaan pelota, vaan hän on valmis menemään luolaan ypöyksin. Tarkkakorvainen Valpas tarvitaan kuitenkin mukaan, vaikka hän onkin todella peloissaan luolaan menemisestä. Kaja kannustaa Valpasta ja yhdessä he uskaltavat astella sisään luolaan. Luolan sisällä poikakoira Valpas epäröi, mutta tyttökoira Kaja etenee kohti ääntä päämäärätietoisesti ja rohkeasti.

On mahtavaa, että *Pennut pelastavat Ukkoskidan* -jaksossa tyttökoira on pääroolissa pelastusoperaatiossa. Tyttökoira Kaja on myös ainakin kolmen katsomani jakson perusteella samanarvoisessa asemassa poikakoirien kanssa. Hänelle on kirjoitettu samanlaisia tehtäviä kuin poikahahmoillekin, eivätkä yhteiskunnassa vallitsevat stereotypiat ”miesten ja naisten töistä” ole päätyneet sarjaan. Kajan ammatti on lentäjä. Mainittavan arvoista on myös muiden Ryhmä Hau:n jäsenten hyvin sukupuolineutraali ulkonäkö ja toiminta. Muiden kuin Kajan hahmoista ei voi pelkän ulkonäön perusteella päätellä heille kirjoitettua sukupuolta, ja useamman hahmon voisi ainakin suomenkielisessä versiossa laskea sukupuolottomaksi. Englanninkielisessä versiossa hahmoilla on huomattavasti sukupuolta korostavimmat äännet ja nimet.

Ryhmä Hau:n hahmojen tasavertaisuus ja neutraalius on positiivinen askel kohti tasa-arvoisempaa yhteiskuntaa. Lapset näkevät ohjelmassa positiivisia roolimalleja, joiden sukupuoli ei määritä heidän toimintaansa tai sitä, miten heitä kohdellaan ryhmässä. Täytyy kuitenkin ottaa huomioon, että Ryhmä Hau:n koostuu viidestä poikahahmosta ja vain yhdestä tyttöhahmosta. Tästä näkökulmasta tarkastellessa tilanne on todella epätasainen ja tytöt jäävät näin vähemmälle huomiolle. Voisi myös toivoa, että ryhmää johtava henkilö olisi nainen. Näin yleinen mielikuva siitä, että johtaja on aina mies, saattaisi hiljalleen jäädä pois nyt lastenohjelmia katsovan sukupolven mielestä.

3.3 Oktonautit

Oktonautit, englanniksi *The Octonauts*, on televisioitu versio samannimisestä lapsille suunnatusta kirjasarjasta. Oktonauttien luojat ovat kanadalaiset Vicki Wong sekä Michael Murphy (octonauts.com n.d.). Vuonna 2010 Britannian yleisradioyhtiö BBC julkaisi kirjasarjasta animoidun version, jonka tuotti monikansallinen Sony Pictures (n.d.) yhdessä irlantilaisen animaatiostudio Brown Bag Films:n (n.d.) kanssa. Finnpanelin (2023) mukaan *Oktonautit* oli lokakuussa 2023 Suomen toiseksi katsotuin lastenohjelma.

Oktonautit -sarjassa seikkailee kahdeksan erilaista eläinhahmoa. Jääkarhu nimeltä Valkonen, kissaluutnantti Kwazii, pingviinilääkäri Peso, mustekalaprofessori Vihi, tiedemiesmerisaukko Shellington, pupuinsinööri Viivi ja tietoteknikko-koira Tessa. Sarja sijoittuu vedenalaiseen maailmaan, jossa hahmot tekevät tutkimusmatkoja ja joutuvat jännittävien tilanteiden äärelle. Oktonautit asuvat meressä mustekalatukikohdassa, johon heille lähetetään avunpyyntöjä ongelmatilanteiden sattuessa. Idealtaan *Oktonautit* on siis hyvin samankaltainen kuin aiemmin käsitelty *Ryhmä Hau*. Pituudeltaan jaksot ovat noin 10 minuutin mittaisia.

Oktonautit -sarjassa lapsille tarjoillaan paljon faktatietoa merenalaisesta elämästä, esimerkiksi äyriäisten elinolosuhteista. Sarjassa on jatkuvasti äänitehosteita ja musiikkia korostamassa erilaisia sattumuksia. Leikkaustahti on reipas ja tilanteet vaihtuvat nopeasti. Valitsemissani jaksoissa ei esiinny ollenkaan ihmisiä, vaan hahmot ovat pelkästään eläimiä (kuva 4). Hahmot käyttävät kuitenkin ihmisille tyypillisiä uniformuja ja heillä on perheenjäseniä.

KUVA 4. Oktonautit -ryhmään kuuluvia eläinhahmoja. Vasemmalta oikealle: Professori Vihi, Tessa, Peso, Valkonen, Kwazii, Shellington ja Viivi. Tessan vasemmalla puolella myös vesiläinen. (Oktonautit 2012a)

3.3.1 Oktonautit ja raitalehvähevoset

Oktonautit ja raitalehvähevoset on julkaistu Yle Areenassa 21.5.2014. Jakso on pituudeltaan 11 minuuttia ja se löytyy *Oktonauttien* toiselta tuotantokaudelta. Jakson ohjaaja on Nicky Phelan. Helmikuuhun 2024 mennessä jaksoa on käynnistetty Yle Areenassa 114 968 kertaa. (Oktonautit: Oktonautit ja raitalehvähevoset 2014.) Jakso alkaa Tessan ja Shellingtonin sukellusreissulla, jolla he tutkivat vesikasveja. Vedenalaisen virtauksen voimistuessa heidän täytyy kuitenkin palata tukikohtaan. Aluksen kyytiin tarttuu oktonauttien huomaamatta kaksi raitalehvähevosta, joiden isä ajautuu virtauksessa erilleen lapsista. Tukikohdassa Kwazii meinaa laittaa raitalehvähevoset ruokaansa, mutta muut oktonautit saavat pysäytettyä hänet. Lopussa oktonautit palauttavat raitalehvähevoset isänsä luokse.

Oktonautit ja raitalehvähevoset -jaksossa tyttöoktonautit ovat melko samanvertaisissa rooleissa poikaoktonauttien kanssa. Tessa on mukana sukellusretkellä, vaikka useimmissa jaksoissa tyttöoktonautit pysyvät sisällä tukikohdassa eli Oktopodissa. Tessa on kuitenkin sukeltajaparivaljakosta selkeästi huolestuneempi merivirtojen voimistuessa ja tahtoo palata kotiin. Tämä asetelma hahmojen välillä

korostaa mielestäni naisten stereotyyppistä roolia huolehtijana. Kohtauksen olisi voinut helposti kirjoittaa toisin ilman, että hahmojen perusluonteenpiirteet muuttuisivat epäloogisiksi. Jakson lopussa erot tyttöjen ja poikien välillä korostuvat uudestaan, kun tyttöoktonautit jäävät tukikohtaan poikaoktonauttien palauttaessa raitalehvähevosia takaisin mereen. Tällainen käsikirjoitus antaa kuvan, että tytöt eivät pärjäisi mukana operaatiossa. Se ei ole kannustava viesti lastenohjelmia katsoville tyttölapsille, jotka rakentavat kuvaa paikastaan yhteiskunnassa.

Huolestuneisuuden lisäksi Tessalta löytyy myös osaamista teknisistä laitteista. Hän kuvaa videota kamerallaan syvällä merenpohjassa, minkä voi mieltää osoitukseksi rohkeasta luonteesta. Ulkonäöltään Tessa on hyvin feminiininen. Hän on luppakorvainen koira, jolla on yllään vaaleanpunainen hame ja kaksi hiuspinniä, vaaleansininen ja vaaleanpunainen. Pitkät luppakorvat muistuttavat pitkiä hiuksia. Myös ohjelman introssa näkyvä Tessan makuuhuone on hyvin feminiininen (kuva 5). Huone on lähes kauttaaltaan vaaleanpunainen. Tapetti, ovet, taulut, lamppu, laatikot, vuodevaatteet ja osa mattoa ovat pinkkejä tai punaisen sävyisiä. Väriteema rikkoutuu vain kirkkaanvihreässä lattiassa ja valkoisissa kalusteissa.

KUVA 5. Tessan huone. (Oktonautit 2012b)

Toinen tyttöoktonautti eli Viivi tasapainottaa Tessan huolehtivaa ja feminiinistä luonnetta. Viivi on sanavalmis ja rohkea, hän esimerkiksi vastaa heti ensimmäisenä koko ryhmälle esitettyihin kysymyksiin odottelematta muiden mielipiteitä.

Hän myös auttaa reippaasti muita oktonautteja. Viivi on kani, jonka miellän jo itsessään hyvin tyttömäiseksi eläimeksi. Tyttömyysyyttä korostavat myös pastellisen vaaleanvihreä väritys sekä vaaleanpunaisen hiuspannan alta pilkottava ot-satukka. Viivin makuuhuonetta ei esitellä jaksossa.

Viivin ja Tessan lisäksi jaksossa esiintyy niin sanottuja Vesiläisiä. Heillä ei ole nimiä eivätkä he osaa puhua, mutta he esiintyvät silloin tällöin osana Oktopodin arkea. *Oktonautit ja raitalehvähevoset* -jaksossa Vesiläiset ovat hyvin pelokkaita ja piipittävät kimeällä äänellä. Kimeästä äänestä ja haaleasta värityksestä joh-tuen oletan heidän olevan naispuolisia. Jakson lopussa he tekevät ruokaa ja sii-voavat keittiötä poikahahmo Kwaziin käskyttämänä, mutta vaikuttavat olevan tästä innoissaan.

3.3.2 Oktonautit ja yksinäisin valas

Oktonautit ja yksinäisin valas -jaksossa oktonautit saavat tehtäväkseen yksinäi-sen Joonan-valaan auttamisen. Jakso on julkaistu Yle Areenassa 25.7.2017 ja se on *Oktonauttien* neljänneltä tuotantokaudelta. Jakson pituus on 11 minuuttia ja sen on ohjannut Darragh O'Connell. Helmikuuhun 2024 mennessä jakso on käyn-nistetty 508 877 kertaa Yle Areenassa. (Oktonautit: Oktonautit ja yksinäisin valas 2017.)

Jakson alussa oktonautit kuuntelevat Oktopodissa valaiden laulua ympäri maail-man. Yksi valas herättää heidän mielenkiintonsa kummallisella laulullansa. Ok-tonauttien lähdettyä tutkimaan asiaa he saavat selville, että laulu on peräisin yk-sinäisestä valaasta Joonasta, joka on joutunut erilleen laumastansa juuri erilaisen lauluäänensä takia. Oktonautti Viivi kehittää laitteen, jolla Joonan ääni saadaan takaisin tavallisille valaiden taajuuksille ja näin Joonan löytää taas takaisin lau-mansa luokse.

Oktonautit ja yksinäisin valas -jakson tyttörepresentaatio on raikkaampaa kuin aiemmin käsitellyssä *Oktonautit ja raitalehvähevoset* -jaksossa. Vaikka jakson alussa toinen tyttöoktonautti Viivi on poissa kohtauksista, on Tessalla ja Viivillä

tärkeä rooli kummallisen valaan mysteerin selvittämisessä. Tessa operoi tietokonetta ja kertoo tietoja valaista. Tessa osaa myös kertoa, mitkä kappaleet ovat valaiden keskuudessa hittejä. Tässä hittikappaleisiin liittyvässä kohtauksessa Tessa on selkeästi innostuneempi, kuin koko muun jakson aikana ja mainaa myös puhua Kwazii-hahmon päälle.

Jakson alussa, kohdassa 1:06, Tessan kehonkieli kiinnitti huomioni. Poikaoktonauttien seisoessa kädet rennosti sivulla tai puuskassa, seisoo Tessa sievästi kädet ristissä mahansa päällä (kuva 6). Itselleni tällainen kehonkieli tuo mielikuvan ujoudesta ja nöyryydestä. Tessan puhutellessa valaita on hän erittäin kohtelias, niin kuin tietysti kuuluukin, mutta tyttö- ja poikahahmojen välistä eroa korostaa samassa kohtauksessa esiintyvä rääväsuiainen poikaoktonautti Kwazii. Oktonauttien koostuessa viidestä poikahahmosta ja vain kahdesta tyttöahmosta voisi toivoa, että tyttöahmoja ei olisi kirjoitettu ja animoitu näin stereotyyppisen tyttömäisiksi. Poikahahmojen joukkoon mahtuu luonteenpiirteitä laidasta laitaan, joten vain kahden tyttöahmon mahtuessa ohjelmaan olisi heidät voitu kirjoittaa moniulotteisemmaksi. Jaksossa tulee kyllä ilmi, että Tessa on viisas ja kekseliäs, mutta samalla hänen ulkoinen toimintansa voisi olla itsevarmaa ja nöyrän sijasta mielummin jopa röyhkeää.

KUVA 6. Tessa kuvan oikeassa laidassa kädet yhdessä. (Oktonautit 2015)

Sama tilanne toistuu jaksossa tyttöoktonautti Viivin kohdalla. Viivi osoittaa älykkyyttään kehittämällä äänenmuuntimen Joonan-valaalle todella nopeasti, mutta jakson lopussa, kun laitetta käytetään, istuu Viivi sisällä oktonauttien aluksessa ja poikaoktonautti Peso käyttää laitetta meressä sukelluspuku päällään. Tämä muistuttaa itseäni esimerkiksi koulussa tapahtuvista tilanteista, joissa tytöt tekevät yksin kokonaisen ryhmätyön, ja muut ryhmäläiset saavat hyvän arvosanan ahkeran tytön kustannuksella. Tällaista tilannetta ei tulevien sukupolvien toivoisi kokevan, vaan toivoisin tyttöjen saavan lastenohjelmien kautta rohkaisua seisoa saavutustensa takana ja säilyttää niistä kunnia kokonaan itsellään.

3.3.3 Oktonautit ja vesimittarit

Oktonautit ja vesimittarit -jakso on julkaistu Yle Areenassa 25.9.2013 ja se on *Oktonauttien* kolmannelta tuotantokaudelta. Jakso on pituudeltaan 11 minuuttia ja sen on ohjannut Nicky Phelan. Helmikuuhun 2024 mennessä jakso on käynnistetty Yle Areenassa 112 313 kertaa. (Oktonautit: Oktonautit ja vesimittarit 2013.) Jaksossa oktonautit joutuvat jännittävään tilanteeseen, kun merirosvoissa Kwazii päätyy avomerellä myrskyn silmään. Kwazii kuitenkin tutustuu ruokaa etsivään vesimittariperheeseen ja yhdessä he auttavat toinen toisiansa. Myrskyn kuljettama planktonmassa viivästyttää Kwaziia pelastamaan lähteviä oktonautteja, mutta lopulta niin Kwazii kuin vesimittaritkin pääsevät takaisin Oktopodiin.

Oktonautit ja vesimittarit -jakso alkaa kohtauksella, jossa Tessa esittelee Valkoselle ja Kwaziille tietojan suuresta planktonmassasta, joka lähestyy Oktopodia. Kaikissa katsomissani jaksoissa Tessa on esitetty todella fiksunä ja tietoteknisesti taitavana. Tessa katsoo surumielisenä luutnantti Valkosta, kun Kwazii ilmaisee tylsistymisensä planktonien tutkimiseen eli Tessan mielipuuhaan. Kwazii lähetetään Viivin luokse meren pinnalle auttamaan oktonauttien vesiskootterin eli GUP-X:n kanssa. Viivi ei ole tästä mielissään vaan toteaa, että Kwazii enemmänkin hajottaa Gupeja kuin korjaa niitä. Estelystä huolimatta Viivi kuitenkin lopulta suostuu ottamaan Kwaziin seurakseen. Viivi neuvoo, että Kwaziin tehtävä on käynnistää skootteri sitten, kun hän niin sanoo. Kwazii ei kuitenkaan kuuntele

Viivin ohjeita, ja skootteri ampaisee täyttä vauhtia eteenpäin. Onnettomuuden takia Viivin korjaustyöt lykkääntyvät, ja kaikkien täytyy alkaa etsimään Kwaziia mereltä. Viivi ei suutu, vaikka Kwazii pilaa hänen keskeneräisen työnsä.

On hienoa, että tyttöoktonautit Viivi ja Tessa on kirjoitettu harjoittamaan yleisesti miehisiksi miellettyjä töitä, eli tässä tapauksessa tietotekniikkaa ja ajoneuvojen korjaamista. Jäin kuitenkin miettimään, että nyt, kun tyttöhahmo on kirjoitettu olemaan tietokonenero, täytyy poikahahmon kuitenkin naljailla hänelle asiasta kutsumalla toimintaa ”mökkihöperöitymiseksi”, kuten Kwazii asian ilmaisee *Oktonautit ja vesimittarit* -jakson kohdassa 1:43. Joku voisi siis tulkita, että näin ollen tyttö ei voi tehdä mitään tulematta pilkatuksi tai tekemättä jotakin väärin.

Jaksossa esiintyvät vesimittariperheen äiti Veera on myös mielenkiintoinen analysoitava tyttöyden esitystavan näkökulmasta. Luonteeltaan Veera on itsepäinen, sanavalmis ja piikittelevä. Hän esimerkiksi valittaa miehelleen pilkkaavaan sävyyn, miksei hän ole jo löytänyt perheelle ruokaa. Perheen miehen seikkaillessa Kwaziin kanssa pitää Veera huolta heidän lapsistaan kuljettamalla heitä mukanaan lehden päällä. Mielestäni kohtaaminen olisi toiminut ihan yhtä hyvin, jos äitivesimittari olisi ollut tämä hassu ja seikkaileva osapuoli, sillä tässä tapauksessa juonen etenemiselle ei sukupuolella ollut lainkaan väliä.

Ulkonäöllisesti naarasvesimittari oli erotettu koirasta vaaleanpunaisilla ”huulilla” ja muutenkin vaaleanpunaiseen taittavalla ulkoasulla miehen ollessa kauttaaltaan ruskea. Yle Oppiminen -sivuston videon (2010) mukaan naaras- ja koirasvesimittari ovat tosielämässä samanvärisiä, rusehtavankirjavia hyönteisiä. Voi pohtia, kuinka tärkeää on tehdä selkeä ulkonäöllinen ero sukupuolten välille lastenohjelmissa. Ulkonäön lisäksi äiti oli eroteltu isästä kimeällä äänellä. Voisiko tulevaisuuden lastenohjelmissa siis olla vain kaksi vanhempaa ilman, että heidän sukupuoltansa alleviivataan joko värin tai äänen perusteella?

3.4 Sankarikoulu

Sankarikoulu, englanniksi *Hero Elementary*, on kanadalais-yhdysvaltalainen lasten animaatio-sarja. Sarja perustuu yhdysvaltalaisen Aaron Reynoldsin kirjoittamaan kirjaan ”*Super Hero School*”. Sankarikoulun televisioidun version luoja ovat Christine Ferraro ja Carol-Lynn Parente. Sarjan on tuottanut kanadalainen Portfolio Entertainment yhdessä yhdysvaltalaisen Twin Cities PBS:n kanssa. Ensiesityksensä *Sankarikoulu* sai vuonna 2020. (pbs.org 2020; Yle Areena 2020) Finnpanelin TV-mittaritutkimuksen mukaan *Sankarikoulu* oli lokakuun 2023 yhdeksänneksi katsotuin lastenohjelma. Jos huomioon ei oteta *Pikku Kakkosta* tai *nimipäiväonnitteluja*, *Sankarikoulu* oli lokakuun 2023 viidenneksi katsotuin lastenohjelma *Ryhmä Haun*, *Hyrrän*, *Oktonauttien* ja *Killen kimppakyydin* jälkeen. (Finnpanel 2023)

Sankarikoulun päähenkilöitä ovat opettaja Välkyn luokalla olevat lapset Keke Kupla, Sari Naps, Lotta Liitäjä ja Veikka Vekotin (kuva 7). Kaikilla lapsilla on omia erityiskykyjä, esimerkiksi lentäminen tai ajatuksen voimalla uusiin paikkoihin siirtyminen. Näitä erityistaitoja he harjoittelevat koulussa. Luokan mukana seikkailee myös hamsteri nimeltä Pörhämä. Yle Lapset (2021) mukaan *Sankarikoulu* opettaa lapsia auttamaan muita, ratkaisemaan ongelmia tieteen avulla ja kehittämään kriittistä ajattelukykyä. Jokaisessa jaksossa oppilaat saavat uuden hälytystehtävän, jossa heidän kykijänsä tarvitaan. Kaikki tässä opinnäytetyössä tutkimani lastenohjelmat ovat siis hyvin samankaltaisia idealtaan. *Sankarikoulu* eroaa aiemmin tutkimistani ohjelmista *Ryhmä Hau*:sta ja *Oktonauteista* siten, että *Sankarikoulun* päähenkilöt ovat ihmisiä eläinten sijaan.

KUVA 7. Sankarikoulun oppilaat. Oikealta vasemmalle: Veikka Vekotin, Lotta Liittäjä, Keke Kupla ja Sari Naps. (Sankarikoulu 2020a)

Sankarikoulun seikkailut sijoittuvat koulun sisälle tai ympäröivään suurkaupunkiin. Jaksot ovat noin 10 minuutin mittaisia. Tutkimusta tehdessäni, eli helmikuussa 2024, *Sankarikoulusta* on julkaistu yksi tuotantokausi. Yle Arenassa ensimmäisestä tuotantokaudesta on julkaistu 31 eri jaksoa. Jaksojen animointityyli on monipuolinen. Hahmot ovat yksityiskohtaisia ja nopealiikkeisiä, kuvakoot vaihtelevat jatkuvasti ja ympäristö on animoitu tarkasti. Tuotantoyhtiö PBS:n (pbs.org 2020) mukaan sarja on suunnattu 4–7-vuotiaille lapsille.

3.4.1 Asut testiin

Asut testiin -jakso on julkaistu Yle Arenassa 14.12.2020 ja se löytyy *Sankarikoulun* ensimmäiseltä tuotantokaudelta. Jakson on ohjannut Paul Hunt. Pituudeltaan jakso on 12 minuuttia. Helmikuuhun 2024 mennessä jaksoa on käynnistetty Yle Arenassa 72 617 kertaa. (Sankarikoulu: *Asut testiin* 2020.) Jakso alkaa kohtauksella, jossa sankarikoulun oppilaat etsivät itsellensä uusia materiaaleja supersankariasuihinsa. Asuja testaillessaan he oppivat paljon uutta eri materiaalien ominaisuuksista. Uudet asut pääsevät heti testiin, sillä Heidi, kaupungissa asuva lapsi, on hukannut hattunsa. Sankarikoulun oppilaat lähtevät pelastamaan Heidin pulasta.

Sankarikoulun tyttöhahmot ovat ulkonäöltään lähes poikkeuksetta perinteisen tyttömäisiä. Lotalla on ruskeat pitkät hiukset violetilla ponnarilla, hänellä on selvästi erottuvat silmäripset, violetti viitta, violetit kengät ja valko-violetti paita. Hänen haameensa ja sukkahousunsa ovat siniset. Ohjelman introssa näytetään Lotan arki-vaatteet ennen sankariasuun pukeutumista. Valko-violetin paidan sijasta hänellä on keltainen t-paita sateenkaarikuviolla ja kenkinä ruskeat ballerinat. Lottaan verrattuna luokan toinen tyttöoppilas Sari on pukeutumiseltaan neutraalimpi. Hänen arkiasunsa koostuu vihreävalkoisesta pitkähihaisesta, jossa on jalkapallon kuva, vaaleansinisistä housuista sekä sinisistä tennareista. Sarin supersankariasussa on sininen huppari, siniset housut ja violetit kengät. Hänellä on mustat pitkät hiukset kahdella ponnarilla, eikä hänelle ole piirretty erottuvia silmäripsiä.

Jaksossa esiintyvä tyttölapsi Heidi ja hänen äitinsä ovat taas selvästi stereotyyppisempiä tyttöjä kuin Sari. Heidillä on pitkät vaaleanruskeat hiukset, pitkät ripset, pisamia, pinkki t-paita ja turkoosi haalari. Myös Heidin ääni on korostetun kimeä. Heidin äiti sopii myös pinnalla oleviin kauneushanteisiin; hän on hoikka, hänellä on ruskeat ja pitkät kiharat hiukset ja isot huulet. Hänellä on oranssi takki, valkoinen paita, punaiset housut ja ruskea olkalaukku (kuva 8). *Sankarikoulun* naiskuva jatkaa siis jo *Ryhmä Hau*:ssa ja *Oktonauteissa* nähtyä, hyvin yksipuolista linjaa.

KUVA 8. Hatun kadottanut Heidi ja hänen äitinsä. (Sankarikoulu 2020a)

Tyttöhahmojen toiminta *Asut testiin* -jaksossa on suurilta osin samankaltaista kuin poikienkin. Lotta erottuu eniten muista, sillä hän on aina ensimmäisenä vastaamassa opettajan kysymyksiin. Lotta ottaa myös vastuun opettajalta saatujen tehtävien delegoinnista ja kertoo muille, mitä pitää tehdä. Häntä voisi siis kuvailla fiksuksi ja vastuuntuntoiseksi. Nämä piirteet on myös helppo löytää oikean elämän tytöistä, jotka usein pitävät luokassa yllä rauhaa ja järjestystä. Lottaan liittyy myös toinen usein tyttöyteen liitetty piirre, empaattisuus. Jaksossa Heidin kertoo itkuisena hattunsa kadonneen. Lotta on ensimmäinen, joka lohduttaa Heidiä ja kuuntelee hänen murheensa. Hän lupaa, että he varmasti löytävät Heidin hatun.

Sari on Lotan vastakohta. Jakson alussa hän ei kuuntele opettajan tai Lotan ohjeita, vaan säntää suoraan tehtävän kimppuun. Opettaja yrittää pysäyttää Saria, mutta on jo liian myöhäistä. Äkkipikaisuuden takia hänelle käykin usein kummeluksia, hän esimerkiksi törmää vaatekaappiin teleportatessaan liian nopeasti. Sari on selkeästi luokan viltin oppilas. Tämä on ilahduttava muutos lastenohjelmien tyttökuvasa. Pojat eivät olekaan aina niitä, jotka riehuvat ja naurattavat muita hölmöilyillään. Sarin hahmo saattaa olla tärkeä esikuva tytöille, jotka eivät koe sopivansa niin kutsuttuun ”kympin tytön” rooliin, eli täydelliseen suorittamiseen ja hillittyyn käytökseen. Lotta sen sijaan edustaa lähes täydellisesti mallia, jonka mukaan, ainakin omassa lapsuudessani 2000-luvun alkupuolella, tyttöjen odotettiin käyttäytyvän.

3.4.2 Emo kadoksissa

Emo kadoksissa -jakso on julkaistu Yle Areenassa 14.12.2020. Jakson on ohjannut Paul Hunt. Jakso on *Sankarikoulun* ensimmäiseltä tuotantokaudelta ja on pituudeltaan 12 minuuttia. Helmikuuhun 2024 mennessä jaksoa on käynnistetty Yle Areenassa 48 876 kertaa. (Sankarikoulu: *Emo kadoksissa* 2020.) *Emo kadoksissa*- jaksossa sankarikoululaiset oppivat uutta tietoa linnuista, kun Sari löytää yksinäisen linnunpoikasen. Oppilaat yrittävät selvittää poikasen äitiä ja harjoittelevat ilmapelastamista pelastusoperaation lomassa.

Sankarikoulun tyttöhahmojen, Sarin ja Lotan, eroavaisuudet tulevat esiin heti jakson alkupuolella. Oppilaat harjoittelevat kananmunien pelastamista ilmasta ja

Sari epäonnistuu. Hän ärähtää ja polkaisee lattiaa niin lujasti, että siihen tulee halkeama (kuva 9). Samanlaista aggression ja turhautumisen esiin tuomista ei muissa *Sankarikoulun* hahmoissa ole havaittavissa. Tämä on myös ainoa kerta, kun katsomieni yhdeksän lastenohjelmajakson aikana tyttöhahmo näyttää negatiivisia tunteita, surua ja pelkoa lukuun ottamatta.

KUVA 9. Sari on vihainen tehtävän epäonnistuessa ja polkaisee lattiaan halkeaman. (Sankarikoulu 2020b)

Vihaiselle Sarille vastakohtana on Lotta, joka lähes liikuttuu Sarin löytämästä yksinäisestä linnunpoikasesta. Kuten myös *Asut testiin-* jaksossa, Lotta tietää miten tutkimus suoritetaan ja neuvoo muita. Hän ottaa ryhmätilanteissa lähes opettajamaisen roolin. Lotta osaa käyttää myös lapsen puhekielelle epätavallisia termejä, kuten havainnointi. Hänellä on myös loogista päättelykykyä, hän esimerkiksi tietää linnunpoikasen värityksen perusteella millaista emoa täytyy etsiä. Lottaa ei kuitenkaan esitetä täydellisenä ihmisenä, sillä häntä pyöryttää korkeissa paikoissa. Lotta kannustaa itseään lentämään korkealle pelastaakseen linnunpoikasen, mutta rohkaisusta huolimatta hän pyöryttyä heti, kun on saanut linnun pelastettua.

Niin Sarin kuin Lotankin hahmot näyttävät lapsille tunteiden laajan skaalan. Hahmo voi olla samaan aikaan todella rohkea ja fiksu, kuten Lotta, mutta silti

epäonnistua suorittamassaan tehtävässä. Kiukkuisen Sarin esimerkillä lapset näkevät epäonnistumista ja toisaalta kovan harjoittelun jälkeen tavoitteessa onnistumista. On kuitenkin huomion arvoista, että kaikkien katsomieni jaksojen eli 102 minuutin aikana, oli tämä noin kahden sekunnin mittainen kohtaaminen ainoa, jossa tyttöhahmo on selkeästi vihainen. Muita negatiivisia tunteita tyttöhahmot ovat kyllä näyttäneet, esimerkiksi aiemmin mainitut pelko ja suru. Nämä tunteet onkin helpompaa liittää tyttöyteen, kuin voimakas viha. Pelko ja suru ovat myös helposti heikkouteen liitettäviä tunteita, kun taas viha liitetään usein voimakkaisiin ja pelottaviin miehiin. Olisikin toivottavaa, että lapset näkisivät televisiosta tyttöhahmoja, jotka voivat purkaa voimakkaita tunteitaan turvallisilla keinoilla. Melkein kahden tuntiin olisi varmasti mahtunut myös lisää vihaisia tyttöjä.

3.4.3 Hännät ja pyrstöt

Hännät ja pyrstöt -jakso on julkaistu Yle Areenassa 14.12.2020. Jakso on pituudeltaan 12 minuuttia ja sen ohjaaja on Paul Hunt. Jakso on *Sankarikoulun* ensimmäiseltä tuotantokaudelta. Helmikuuhun 2024 mennessä jaksoa on käynnistetty Yle Areenassa 41 310 kertaa. (Sankarikoulu: Hännät ja pyrstöt 2020.) Jaksossa sankarikoulun oppilaat opettelevat tunnistamaan, mitä eläimet haluavat kertoa häntiensä avulla. Myös *Asut testiin* -jaksossa tavattu Heidi esiintyy jaksossa. Hänen kissanpentunsa Viiruli on karannut, joten sankarikoulu hälytetään apuun.

Sankarikoulun tyttöhahmot toistavat jaksossa heille tyypillisiä toimintatapoja. Lotta kertoo Heidille, että ymmärtää hänen huolensa kissanpentun karattua. Hän lupaa saada Viirulin kiinni, mutta yritys menee pieleen ja hän lentää puskaan. Sari vakuuttaa itsevarmasti, että hän saa kissan kiinni. Kumpikin tytöistä epäonnistuu ja kissa juoksee yhä pidemmälle. Heidi on todella huolestunut ja hänen kehonkielensä on pelokasta. Hänen kulmakarvansa ovat esimerkiksi jatkuvasti surumielisesti alaspäin kääntyneet. Heidillä on samat vaatteet kuin *Asut testiin* -jaksossa, jota käsiteltiin luvussa 3.4.1. Jakson lopussa Lotta voittaa pelkonsa ja lentää korkeaan puuhun, josta onnistuu pelastamaan Heidin kissanpentun alun epäroinnin jälkeen.

Jaksossa tavataan myös uusi tyttöhämmö, lintubongari. Lintubongari kertoo Lotalle ja Kekelle, miten linnut käyttävät pyrstöä lentäessään. Lotta on harmistunut, kun ei itse osaa lentää yhtä hyvin. Ulkonäöltään lintubongari on selvästi naiseksi tunnistettava, mutta hänen pukeutumistyyliinsä ei ole yhtä stereotyyppinen kuin *Sankarikoulussa* aiemmin esiintyneillä naisilla (kuva 10). Lintubongarilla on beige hattu, keltainen kauluspaita, tummansininen liivi, siniset housut ja ruskeat maihinousukengät. Lisäksi hänellä on isot värikkäät korvakorut sekä turkoosi kaulakoru. Puheääni on naisellinen. Häneltä ei siis löydy mitään stereotyyppisen tyttömäisiä värejä, toisin kuin esimerkiksi katsomissani *Ryhmä Hau* -jaksoissa esiintyneillä naisilla lähes poikkeuksetta oli. Lintubongarin vartalo sen sijaan noudattelee samaa kauneushanteiden mukaista kaavaa. Hänellä on pitkät jalat, kapea lantio, hoikka vartalo, pitkät hiukset ja isot huulet. Televisiossa lapsien näkemä naiseuden kuvasto jää siis hyvin yksipuoliseksi, eikä tästä oletuksesta poikkeaville lapsille ole tarjolla minkäänlaista samaistumispintaa. Myös *Sankarikoulun* tyttölapset Sari ja Lotta noudattavat tätä kaavaa. *Sankarikoulussa* esiintyviä naispuolisia hahmoja voisi kuvailla hyvin länsimaalaisiksi, vaikka sarjasta löytyykin monenlaisia eri ihonvärejä.

KUVA 10. Lintubongarin asu ei ole stereotyyppisen naisellinen. (Sankarikoulu 2020c)

3.5 Yhteenveto ohjelmatutkimuksen tuloksista

Kolme katsomaani lastenohjelmaa osoittautuivat yllättävän samanlaisiksi. Kaikkia ohjelmia yhdisti idea ryhmästä, joka pelastaa hädässä olevia ja samalla ryhmän jäsenet oppivat jotakin uutta maailmasta. Tässä analyysissä käytän näistä ryhmistä nimeä päähenkilöryhmä. Päähenkilöryhmään kuuluu jokaisessa jaksossa esiintyvä perusporukka eli hahmot ja ryhmän johtaja. *Ryhmä Hau*:ssa ja *Oktonauteissa* ryhmän jäsenet olivat eläimiä, *Sankarikoulussa* ihmisiä. Kaikki hahmot olivat kuitenkin hyvin lapsenomaisia, riippumatta olivatko ne eläimiä vai ihmisiä. Lasten voi tulkita pitävän näiden esimerkkien kaltaisista toimintaa ja ihmissuhteita sisältävistä ohjelmista, joista samalla voi oppia uusia taitoja. Tällainen monta erilaista hahmoa sisältävä formaatti mahdollistaa erilaisten luonteiden ja mielenkiinnonkohteiden yhdistelemisen, ja näin ollen mahdollisimman moni lapsi voi löytää ohjelmasta samaistumispintaa. Ei siis ole ihme, että nämä kolme tutkimaani ohjelmaa löytyy katsotuimpien lastenohjelmien listalta.

Päällimmäisenä *Ryhmä Hau*:sta, *Oktonauteista* ja *Sankarikoulusta* jäi mieleen ryhmien johtajahahmot. Kaikissa kolmessa ohjelmassa johtaja oli mies. *Ryhmä Hau*:ssa poikalapsi Riku, *Oktonauteissa* mustekalaprofessori Vihi ja *Sankarikoulussa* miesopettaja Välkky. Johtajahahmojen sukupuoli voisikin olla asia, johon tulevien lastenohjelmien käsikirjoittajat voisivat kiinnittää huomiota. Johtajahahmojen lisäksi myös muiden ryhmän jäsenten sukupuolijakauma oli epätasainen. Poikahahmoja oli kaikissa ohjelmissa enemmän, jos laskee johtajahahmon mukaan. *Ryhmä Hau*:n päähenkilöryhmään kuuluu seitsemän hahmoa, joista kuusi on poikia ja vain yksi on tyttö. *Oktonauteissa* tilanne toistuu, poikahahmoja on viisi ja tyttöjä kaksi. *Sankarikoulussa* sukupuolijakauma on kaikista tasaisin, kolme poikahahmoa ja kaksi tyttöä. Mainittavaa kuitenkin on, että kolmessa katsomissani *Sankarikoulun* jaksoissa ei ollut lainkaan miessivuhenkilöitä, vaan kaikki satunnaisesti esiintyvät hahmot olivat naisia. Tästä huolimatta miessukupuolella on selkeästi enemmän näkyvyyttä lastenohjelmissa.

Katsomissani yhdeksässä lastenohjelmajaksossa naiset esitettiin ulkonäöllisesti hyvin yksipuolisesti. Pinkit ja punaiset vaatteet toistuivat kaikissa ohjelmissa, ja ainakin yksi jokaisen päähenkilöryhmän tyttöahmoista pukeutui pinkkiin ja sen eri sävyihin. Kaikki ohjelmissa esiintyvät ihmistyöt olivat hoikkia ja vammattomia.

Hahmojen ihonvärit vaihtelivat vaaleasta tummempaan, mutta yhtäkään todella tummapigmenttistä tyttöhahmoa ei jaksoissa esiintynyt. Myös aikuista naista esittävät hahmot olivat hoikkia ja yhteiskunnassa vallitsevien kauneusihanteiden mukaisia. Naisilla oli kapea lantio, tiukat muotoja korostavat vaatteet ja pitkät hiukset. Naisten huulet olivat usein korostetun suurikokoiset ja heille oli lähes poikkeuksetta animoitu selkeästi erottuvat ripset. Yhtäkään selkeästi sukupuoletonta aikuista hahmoa ei 120 minuutin aikana esiintynyt. Lastenohjelmien maailmoissa naisen muotti on tämän otoksen mukaan edelleen hyvin kapea eikä lähelläkään todellista naiseuden kirjoa.

Jos tarkastellaan pelkästään eläinhahmoja, oli hahmojen ulkomuoto huomattavasti neutraalimpi. Esimerkiksi *Ryhmä Hau*:ssa kaikkien koirien sukupuolta ei voinut päätellä ulkoapäin. Joukkoon mahtui myös perinteisesti poikien väreinä pidettyihin, vihreään ja siniseen, pukeutuneita tyttöhahmoja, kuten *Sankarikoulun Sari*. *Ryhmä Hau*:n tyttöhahmojen äänet olivat myös selkeästi neutraalimpia kuin englanninkielisessä versiossa. Huomioni on, että eläinhahmot olivat huomattavasti neutraalimpia kuin ihmishahmot.

Ulkonäön lisäksi tarkastelin tyttöhahmojen luonteita. Kaikkien kolmen ohjelman päähenkilöryhmään kuuluvat tytöt olivat hyvin reippaita ja aina valmiita toimimaan. He olivat iloisia ja voittivat pelkonsa, vaikka usein ilmaisivat huolensa aluksi ääneen. Kaikki hahmot olivat katsomieni jaksojen perusteella yhtä taitavia ja lahjakkaita kuin poikahahmot. Tyttöhahmot tekivät myös perinteisesti miehekäänä pidettyjä töitä, korjasivat esimerkiksi laitevikoja ja käyttivät tietoteknisiä laitteita. *Oktonautit* -sarjassa tyttöhahmot eivät kuitenkaan aina itse käyttämään näitä kehittämiään laitteita ja antoivat poikahahmojen käyttää kehittämiään keksintöjä. Tyttöjen toimijuus on siis melko tasaista poikien kanssa, mutta parannettavaa vielä on. Täytyy myös huomioida, että poikien toimintaa näytetään ohjelmissa enemmän verrattuna tyttöihin, sillä poikahahmoja oli katsomissani ohjelmissa enemmän. Näin ollen tyttöjen toiminnan representaatio jää melko vähälle huomiolle.

Tutkimustulokseen vaikuttaa myös katsomieni jaksojen määrä. Kolmesta lastenohjelmasta yhteensä yhdeksän jakson katsominen ei vielä kerro koko totuutta kyseisen lastenohjelman tyttörepresentaatiosta. Jos olisin valinnut tutkimukseen

jotkin toiset jaksot, olisi tutkimustulos saattanut olla jokseenkin erilainen. Toisaalta katsomieni jaksojen perusteella päähenkilöiden luonteenpiirteet ja roolit pysyivät hyvin samanlaisina, joten uskon, että suuria muutoksia ei muissakaan jaksoissa olisi nähtävissä. Taustalla näkyvät ja toimivat hahmot saattaisivat sen sijaan saada enemmän variaatiota useampia jaksoja katsomalla. Osa katsomistani jaksoista oli myös julkaistu melkein kymmenen vuoden aikavälillä toisistaan. Se teki tyttöhahmojen kehityksen arvioinnista helpompaa, mutta pelkästään näiden vanhojen jaksojen perusteella ei voi täysin leimata kokonaista ohjelmaa. Yksinään lastenohjelmia ei voi myöskään pitää lasten omakuvan tai maailmankatsomuksen ainoana rakentajana. Mediatutkija Werner (1995, 9) painottaakin, miten television vaikutukset lapsiin vaihtelevat ajan, paikan ja ohjelmatarjonnan mukaan, eikä television ulkopuolista maailmaa saa pitää merkityksettömänä.

4 HAASTATTELU

Haastattelin tähän opinnäytetyöhön viittä 2000-luvun alussa syntynyttä naista, Moonaa, Kataa, Rosaa, Venniä ja Kaislaa. Haastattelussa selvitin heidän muistojaan lastenohjelmien tyttöhahmoista ja tyttörepresentaation vaikutuksesta heidän omakuvaansa ja kokemukseen itsestään yhteiskunnan jäsenenä. Selvitin, ovatko naiset kokeneet paineita mahtua tytön stereotyyppiin ja miten he toivoisivat lastenohjelmien kuvaavan tyttöjä tulevaisuudessa. Haastattelu on toteutettu puolistrukturoituna haastatteluna. Haastateltavien nimet on muutettu anonymiteetin säilyttämiseksi.

4.1 Kokemuksia lastenohjelmien tyttöhahmoista

Haastattelussa toistui muutamia teemoja ja tiettyjä tyttöhahmoja, jotka nousivat esiin lähes kaikkien haastateltavien kanssa. Kaikki haastateltavat mainitsivat katsoneensa lastenohjelmia lähinnä *Pikku Kakkosesta* ja tyytyneensä siihen, mitä televisiosta sattui tulemaan. Useampi haastateltava mainitsi pitäneensä erityisesti animoiduista ohjelmista. Kaksi haastateltavista mainitsi katsoneensa tiettyä lempi lastenohjelmaansa myös VHS-kasetilta ja yksi satunnaisesti *YouTubesta*. Tyttöjen kasvaessa vanhemmaksi mukaan tulivat myös Ylen *Summeri* ja *Disneyn* lastenohjelmat, esimerkiksi *Hannah Montana* ja *Kim Possible*. Näiden lisäksi useimmin mainitut lastenohjelmat olivat *Anniina Ballerina*, *Winx-klubi*, *Peppi Pitkätossu*, *Muumilaakson tarinoita* sekä yleisesti erilaiset prinsessaohjelmat ja -elokuvat.

Haastattelun perusteella työt suosivat ohjelmia, jossa päähenkilöt ovat naisia ja tyttöjä. Kaikissa eniten mainituissa lastenohjelmissä, *Muumilaakson tarinoita* lukuun ottamatta, päähenkilöt olivat ihmisiä sekä naispuolisia. Eläinhahmot eivät olleet tyttöjen keskuudessa yhtä suosittuja. Tyttöhahmojen luonteenpiirteistä kysyttäessä haastateltavat mainitsivat tyttöjen olleen usein huolehtivaisia, kilttejä ja äidillisiä hahmoja. Joidenkin hahmojen muisteltiin olevan lähes persoonattomia. Hillittyjen tyttöhahmojen vastapainona haastateltavat muistivat lastenohjelmista myös räväkkäluonteisia tyttöjä, joita he kuvailivat ”girl boss” tai ”girl power” -hahmoiksi. Tällaisiksi hahmoiksi mainittiin esimerkiksi *Pikku Myy*, *Peppi Pitkätossu*

ja *Ronja Ryövärintytär*. Haastateltavat kokivat vahvaluonteisten hahmojen olleen voimaannuttavia ja ehkä jopa kannustaneen heitä olemaan rohkeampia ja enemmän esillä.

Moni haastateltava mainitsi lastenohjelmien tyttöhahmojen olleen myös ahkeria ja toimeliaita. Yksi haastateltavista muisteli, että tällaisten voimakkaiden tyttöhahmojen kohdalla hahmon sukupuolta ei ollut korostettu, eikä sillä ollut hahmon toiminnan kannalta merkitystä. Hänen mielestään vanhemmille tytöille suunnatuissa ohjelmissa, kuten *Winx-klubissa*, hahmot perustuivat vahvemmin stereotyyppisiin tyttöyden ominaisuuksiin, kuten pitkiin ripsiin, kiltteyteen ja vaaleanpuhaiseen väriin.

Haastateltavat muistivat tyttöhahmojen luonteenpiirteet melko monipuolisina. Stereotyyppisen tytön luonteeseen mahtuvia mainittuja luonteenpiirteitä olivat esimerkiksi viattomuus, iloisuus, pissismäisyys, positiivisuus, lempeys, rauhallisuus ja hillitty olemus. Useimmiten mainittu luonteenpiirre oli kiltteys, jonka mainitsi kolme viidestä haastateltavasta. Näiden tytöille stereotyyppisten luonteenpiirteiden lisäksi suurin osa mainitsi tyttöhahmojen olleen myös vahvatahtoisia, kekseliäitä, rohkeita ja reippaita.

Kaksi haastateltavaa kertoi, että he pitivät hahmoista, jotka poikkesivat normista. Kata kertoi, että häntä kiinnosti hahmot, joilla oli esimerkiksi hankala konflikti itsensä kanssa. Tästä esimerkkinä hän mainitsi pitäneensä *Avatarin* tyttöhahmosta *Azulasta*, joka oli sarjan ”pahis”. Kaislan mielestä ulkomaalaiset, *MTV Juniorilta* ja *Disney Channelilta*, tulleet lastenohjelmat sisälsivät paljon monipuolisempia tyttöhahmoja kuin suomalaiset ohjelmat. Moona sen sijaan muisteli, että amerikkalaisissa ohjelmissa esiintyvät tytöt olisivat stereotyyppisempiä kuin pohjoismaalaisissa ohjelmissa. Muistikuvien erilaisuudesta voi päätellä, että tyttöjen esitystapa on vaihdellut paljon eri ohjelmien välillä, vaikka ne olisivatkin tuotettu samassa maassa.

Tyttöhahmojen ulkoisia ominaisuuksia muistellessa haastateltavien vastaukset olivat hyvin samankaltaisia. Neljä viidestä haastateltavasta muisti tyttöhahmojen ulkomuodon pääosin hyvin feminiinisenä. Eräs haastateltava muisteli tyttöhahmoilla olleen usein tiimalasivartalo, eli kapea vyötärö ja leveä lantio. Hän mainitsi

tyttöhahmoilla olleen tiukat vaatteet, jotka korostivat vartalon muotoja. Joskus hahmojen vaatteet saattoivat olla lyhyitä ja paljastavia. Haastateltava ei lapsena ollut kyseenalaistanut tällaista pukeutumista, mutta kertoo nyt aikuisena pitävänsä asiaa melko järkyttävänä. Yksi haastateltavista kertoi, ettei hänelle ole jäänyt mieleen, miten tyttöhahmot pukeutuivat.

Osa haastateltavista myös mainitsi halunneensa olla kuin tietyt lastenohjelmien hahmot. Prinsessaohjelmista pitänyt Rosa halusi olla kuin ohjelmissa näkemänsä prinsessat ja piti esimerkiksi prinsessatyyliset syntymäpäiväjuhlat ja pukeutui *Kaunottaren ja hirviön Belle* -prinsessan mekkoon. Venni kertoi ihailleensa *Risto Räppääjä ja viileä Venla* -elokuvan *Venlaa* ja leikkineensä olevansa hän. Venla on elokuvassa itsevarma ja määrätietoinen hahmo, jota muut ihailevat. Viileän Venlan lisäksi Venni ihanoi *Lazy Town* -ohjelman *Stephanieta*, joka oli urheilullinen ja pirteä tyttö. Hän kertoi pitäneensä Stephanieta niin siistinä hahmona, että pukeutui roolihahmolle tyypilliseen pinkkiin mekkoon ja leikki olevansa kyseinen hahmo.

Osalla haastateltavista tyttöyden skaalan niukka representaatio johti esikuvien puuttumiseen. Haastateltavat mainitsivat, etteivät olleet löytäneet ohjelmista ketään kaltaistaan tai esikuvaksi soveltuvaa tyttöhahmoa. Urheilusta lapsena pitänyt Moona kertoi, että kaikki urheilulliset ja sankarilliset hahmot olivat ohjelmissa poikia, eikä hän näin ollen samaistunut hahmoihin yhtä paljon. Kaisla kertoo etsineensä kaltaisiaan tyttöhahmoja siinä kohtaa lapsuuttaan, kun oli alkanut hahmottamaan omaa identiteettiään ja toiveitaan. Kokemuksiaan esikuvan puutteesta Kaisla kuvailee seuraavasti:

Kyllä ehkä nykyisenä itsenäni tunnistan sen, että ei ollut semmoista esikuvaa mikä mä olisin halunnut olla, eikä lastenohjelmissä ollut semmoista mitä mä olisin katsonut ylöspäin tai että vau mä oon toi, ennen kun mä oon alkanut katsoa jotain Kim Possiblea. (--) Wizards of Waverly Place:n Alex on ollut semmoinen ensimmäinen, josta mä oon ollut sillain toi mä haluan olla. Mä oon ollut ehkä 10. Että okei hei täällä on joku tällainen. Tavallaan se, että mitä on aikaisemmin kattonu, niin on ollut, että tytöt on tyttöjä ja pojat on poikia, 2000-luvun alussa. Ja mä oon ollut sillain no mä en halua olla noista mikään. Kaisla 2024

Mediatutkija Anita Werner kertoo kirjassaan *Lapset ja televisio* (1996) lapsien samaistumisesta lastenohjelmien hahmoihin. Wernerin mukaan hyvän katselukokemuksen takaamiseksi lapsen on löydettävä ohjelmasta samaistuttava hahmo, eli useimmiten lapsen kanssa samaa sukupuolta oleva henkilö. Werner kiinnittää kirjassaan huomiota varsinkin televisio-ohjelmien vääristyneeseen sukupuolijakaumaan, jossa miehiä esiintyy enemmän kuin naisia. Tämä saattaa Wernerin mukaan johtaa siihen, että tytöt joutuvat niin sanotusti tyytymään poikahahmoihin samaistumiskohteena. Ohjelmien sukupuolijakaumassa on kyse myös kaupallisuudesta: tytöt suostuvat samaistumaan tarpeen tullen poikahahmoihin, mutta pojat valitsevat samaistumiskohteekseen ainoastaan poikahahmoja. Näin ollen on kannattavaa pitää yllä poikahahmojen ylivaltaa, tai muuten ohjelmat menettäisivät suuren osan katsojistaan. (1996, 66–67.)

Haastatteluni perusteella tytöt eivät kuitenkaan aina suostu tyytymään poikahahmoihin samaistumiseen, vaan valitsevat tilanteen niin vaatiessa olla samaistumatta kehenkään. Olisikin tärkeää luoda tytöille hahmoja, jotka voivat samaan aikaan olla esimerkiksi ulkoisesti tyttömäisiä, mutta käytökseltään ja mielenkiinnon kohteiltaan sukupuoleettomia. Tästä esimerkkinä Werner (1996, 67) mainitsee, miten tytöillä on usein vaihtoehtona valita vain joko *Peppi* tai *Annika*, *Niiskuneiti* tai *Pikku-Myy*. Esikuvien merkitys korostuu toteuttamassani haastattelussa niin vahvasti, että tyttöhahmoille suunnattujen esikuvien pois jättäminen lastenohjelmista vain kaupallisuuden nojalla vaikuttaa ajattelemattomalta ja tyttöjen merkitystä vähättelevältä.

4.2 Tyttöyden paineet

Tyttönä olemisen kokemukseen liittyy vahvasti niin ulkopuolelta kuin sisältäkin tulevat paineet. Olenko liian tyttömäinen? Otetaanko minut tosissaan, kun olen tyttö? Enkö ole tarpeeksi viehättävä ja miksi minun pitäisi aina olla viehättävä? Ketä varten? Esimerkiksi tällaisia kysymyksiä nousi esiin toteuttamassani haastattelussa, kun kysyin naisilta muistoja tyttöyden paineista.

Vaikka haastateltavieni kokemat paineet vaihtelivat laidasta laitaan, oli kaikkien vastauksista tulkittavissa sama ajatus: et ole koskaan sopivanlainen tyttö. Osa

haastateltavista koki olleensa liian poikamaisia tullakseen hyväksytyksi, kun taas osa kamppaili lapsena ”liiallisen” tyttömäisyyden kanssa. Yksi haastateltavista, Rosa, koki lapsena mahtuneensa ongelmitta yhteiskunnassa vallitsevaan tyttöyden muottiin, eikä näin ollen kokenut paineita siitä, että hänen pitäisi muuttua. Hän kuitenkin mainitsee, että lähempänä murrosikää varsinkin ulkonäköön liittyvät paineet tulivat hänellekin tutuksi.

Kaisla sen sijaan kokee, ettei hän sopinut tyttöyden muottiin, mutta ei välittänyt asiasta. Hän kertoo tiedostaneensa odotukset siitä, miten hänen kuuluisi tyttönä käyttäytyä. Myös Moona kertoo kyseenalaistaneensa asemaansa tyttönä, jonka pitäisi aina käyttäytyä kiltisti. Ajatuksiaan he kuvaavat seuraavasti:

”Olen tiedostanut sen paineen ja tiennyt, että mitä mun pitäisi olla. Ja että pitäisi olla hiljaa ja istua paikallaan ja käyttäytyä kiltisti ja ei sanoa vastaan, semmoinen 1800-luvun nainen. Niin oon mä sen tiedostanut ja tiennyt, mutta toisaalta en ole välittänyt siitä ollenkaan. Ja sitten oon myös osaltani saanut siitä vähän paskaa, koska en ole käyttäytynyt niin kun kiltit tytöt käyttäytyy.” Kaisla 2024

”Koulussa kun tuli jotain näitä tyttöpoikajärjestyksiä tai muita, aluksi ei jotenkin osannut sitä ajatella, mutta sitten on tullut semmoista vastustusta siitä tai alkanut ärsyttää, että miksi mun pitää kärsiä. Miksi mun sen takia että joku muu ei osaa olla hiljaa, että miksi mun pitää osata olla hiljaa ja miksi mä oon aina se, joka niinku tottelee.” Moona 2024

Stereotyyppistä tyttöyttä vastaan kapinoiminen toistui muidenkin haastateltavien vastauksissa. Haastateltavat kertoivat kamppailleensa tyttöyden kanssa varsinkin yläasteikäisenä. Kata kertoi halunneensa pois kaikesta tyttömäisyydestä ja pohti haastattelussa, etsikö hän näin jotakin kovempaa versioita itsestään. Hän liitti yläasteella tyttömäiset jutut lapsellisuuteen, mitä kyseenalaistaa nyt aikuisena. Rosa kertoi halunneensa olla poikamaisempi, koska koki poikien olevan ”coolimpia” kuin tytöt. Hän mietti, että saattoi kokea enemmän hyväksyntää käyttäytymällä niin. Venni kertoi yläasteella halveksineensa luokan niin sanottuja pisisiksi ja halunneensa olla erilainen kuin he, mutta toisaalta tarpeeksi samanlainen, jottei erottuisi liikaa massasta.

Ilmiössä on piirteitä sisäistetyistä naisvihasta sekä itsensä deseksualisoinnista. Filosofian tohtori Sorana Constantinescu (2021, 122) määrittelee tutkimusartikkelissaan sisäistetyn naisvihan tarkoittavan ilmiötä, jossa naiset lopulta turtuvat jatkuvaan heitä vähättelevään käytökseen ja puheeseen ja lopulta sisäistävät nämä käsitykset itsestään ja muista naisista. Jos tyttölapsi kokee jatkuvasti kommentointia hänen tavastaan olla, pukeutua, fanittaa tai liikkua, saattaa hän vähitellen pyrkiä pois näistä olemisen tavoista. Haastattelussakin esiin tulleet tyttömaisyydestä pois pyrkiminen saattaa johtua halusta tulla vakavasti otetuksi. Keino arvostuksen saavuttamiselle on itsensä deseksualisoiminen eli haastateltavien kohdalla kaikista tyttömaisistä piirteistä pois pyrkiminen (Werner 1996, 34). On tärkeää, että lastenohjelmissa tytöt saavat esiintyä niin tyttömaisina kuin haluaavat, ja samalla tulla yhtä arvostetuksi kuin poikahahmot.

4.3 Tulevaisuuden tyttöahmot

Tulevaisuuden lastenohjelmien tyttöhahmoista kysyttäessä haastateltavat painottivat toivovansa tyttöhahmojen monipuolisuutta. Monipuolisuudella he tarkoittivat hahmojen luonteiden eroavaisuuksia, erilaisia etnisiä taustoja, uskontoja, ulkoisia ominaisuuksia, kiinnostuksen kohteita ja perhemuotoja. Ulkonäöllisesti haastateltavat toivovat tulevaisuudessa näkevänsä esimerkiksi erilaisia ihonvärejä, erilaisia vartaloita, huivipäisiä tyttöjä, liikuntarajoitteita ja erilaisia hiustyyliä. Ylipäättänsä tyttöjä, jotka olisivat kaikki omia persooniaan omine haasteinensa.

Haastattelussa kävi ilmi, että tyttöhahmojen koettiin kamppailleen juuri sellaisten haasteiden kanssa, jotka liittyivät itse tyttönä olemiseen. Tulevaisuuden tyttöhahmoille toivottiin kirjoitettavan sellaisia ongelmatilanteita, jotka eivät liity hahmon sukupuoleen millään tavalla. Myös täysin sukupuolettomia hahmoja toivottiin. Keskustelua herätti myös kysymys siitä, miksi päähenkilöt ovat usein miehiä, vaikka sukupuolella ei juonen kannalta olisi merkitystä.

Haastateltavat eivät kuitenkaan toivo, että perinteisen tyttömaisien hahmot jäisivät pois television kuvastosta. Vaikka haastattelemani nainen, Kaisla, ei löytänyt lapsena samaistumispintaa stereotyyppisistä tytöistä, tietää hän kuitenkin, että sel-

laisia tyttöjä on olemassa ja he tarvitsevat tätä kuvastoa kokeakseen samaistumis pintaa. Kaisla huomauttaa juuri tyttöjen luonteenpiirteiden olevan avainasemassa monipuolisen representaation saavuttamisessa. Ulkonäöltään perinteisen tyttömäiset tytöt saivat syvyyttä esimerkiksi erilaisilla mielenkiinnonkohteilla tai käytöksellä.

Haastateltavien mielestä erilaisten luonteiden kuin ulkoisten ominaisuuksienkin esitleminen auttaisi lapsia ymmärtämään erilaisuutta sekä totuttaisi lapsia näkemään itsestään ja perheestään poikkeavia ihmisiä. Stereotyyppien rikkominen ja lokeroista poistuminen toistui useammassa haastattelussa. Venni kertoo haastattelussa muistavansa lastenohjelmista vain yhden tummaihoisen tyttöhahmon, *Milli ja Mollin* -ohjelman *Millin*. Yle Areenassa *Milliä ja Mollia* kuvaillaankin kahdeksi sankarittareksi, jotka ovat keskinäisistä erilaisuuksistaan huolimatta parhaat kaverit (Milli ja Mollin n.d.). Venni muistaa myös lastenohjelmien perheiden olleen lähes aina samanlaisia ydinperheitä, yhtä poikkeusta lukuun ottamatta, jossa perheen toinen vanhempi oli kuollut.

Kokonaisuudessaan haastattelusta jäi käsitys, että haastateltavat toivovat näkevänsä tulevaisuuden lastenohjelmissä aivan tavallisia tyttöjä. Lastenohjelmista he haluaisivat omien tyttölapsiensa oppivan, että he voivat haaveilla mistä vain ja olla juuri sellaisia kuin ovat. Röyhkeitä tyttöjä, maailmanpelastajatyttöjä, raksa-työläisen urasta haaveilevia tyttöjä. Tyttöhahmot saivat tehdä näitä kaikkia prinsessamekko tai maastokuviohousut yllään, miten ikinä kokevatkaan hyväksi. Tyttöhahmot voisivat olla Katan (2024) sanoin ”Ihan tavallisia, tavallisia tyttöjä”.

5 POHDINTA

Opinnäytetyöni tarkoitus oli selvittää miten tyttöys esitetään lastenohjelmissa. Tekemäni lastenohjelmatutkimuksen ja haastattelun perusteella sain selville, että tyttöhahmojen monipuolisuus on edelleen puutteellista. Kaikissa katsomissani lastenohjelmissa tyttöhahmoja oli vähemmän kuin poikia. Vielä osa 2020-luvulla-kin tehdyistä lastenohjelmista noudatteli samaa tyttöyden mallia, kuin haastattemieni 2000-luvun alussa syntyneiden naisten muistikuvat. Samana pysyneitä tyttöjen ominaisuuksia olivat esimerkiksi kiltteys, vaaleanpunainen väritys ja korostetun naisellinen ruumiinrakenne.

Tyypillinen tyttöhahmo katsomissani lastenohjelmissa oli luonteeltaan kekseliäs, toimintavalmis, kiltti ja fiksu. Ulkoiselta olemukseltaan useimmat tytöt olivat pitkähiuksisia, punaisen eri sävyihin pukeutuvia, pitkäripsisiä ja kimeä-äänisiä. Huomionarvoista oli myös eläinhahmojen naiseuden korostaminen esimerkiksi isoilla huulilla ja vaaleanpunaisella keholla, vaikka luonnossa eläimet olisivat samannäköisiä sukupuolesta riippumatta. Tyttöhahmojen luonteenpiirteet pysyivät samantlaisina riippumatta siitä, olivatko ne eläimiä vai ihmisiä.

Stereotyyppisten tyttöhahmojen lisäksi ohjelmiin mahtui myös sukupuolineutraaleja sekä ennakkoluuloja rikkovia hahmoja. Eläinhahmoista koostuvissa ohjelmissa sukupuolineutraaleja hahmoja oli enemmän, esimerkiksi *Ryhmä Hau*:n kuudesta hahmosta vain yksi oli ulkoisesti stereotyyppisen sukupuolettunut pinkin värinsä ansiosta. Usean eläinhahmon kohdalla sukupuolta ei olisi voinut päätellä katsomatta englanninkielistä alkuperäisteosta. Tämä on positiivinen askel kohti neutraalimpaa lastenohjelmakuvastoa.

Tutkimukseni tuloksista aineistoni puitteissa voi päätellä, että tytöt saavat lastenohjelmista vähemmän irti kuin pojat. Tyttöhahmojen ollessa määrällisesti vähemmistö, eivät tytöt saa yhtä paljon samaistumispintaa tai samaa sukupuolta edustavia hahmoja, joita ihailla. Tekemässäni haastattelussa kävi ilmi, että useampi nainen on lapsena kaivannut lastenohjelmiin esikuvallisia ja samaistuttavia hahmoja. Myös esimerkiksi johtajahahmojen ollessa poikkeuksetta miehiä, saattaa

tyttölapsille välittyä kuva maailmasta, jossa he eivät voi olla auktoriteettiase-
massa. Tyttöhahmojen kiltteyden ja koulussa pärjäämisen korostus saattaa lisätä
tyttölapsien paineita pyrkiä täydellisyyteen. Myöskään negatiivisten tunteiden kä-
sittelyä ei katsomissani ohjelmissa tyttölapsille opeteta. Oli kuitenkin positiivista
huomata, miten tyttöhahmot tekivät täysin samoja asioita kuin poikahahmotkin,
esimerkiksi korjasivat koneita ja pelastivat hädässä olevia.

Tutkimustuloksen perusteella ei kuitenkaan voi tehdä yleistyksiä, sillä yhdeksän
katsomaani lastenohjelmajaksoa edustaa vain pientä osaa kaikista tarjolla ole-
vista lastenohjelmista. Katsomalla enemmän jaksoja tyttöyden kuvasto olisi voi-
nut monipuolistua esimerkiksi uusien sivuhenkilöiden avulla. Tutkimus on myös
tehty aikuisen silmin ja yhden yksilön näkökulmasta. Lapset saattavat kokea eri
asiat merkitykselliseksi kuin aikuiset, eivätkä välttämättä kiinnitä huomiota lain-
kaan samoihin asioihin kuin itse kiinnitin. Opinnäytetyöhöni olisi siis voinut vielä
sisällyttää tutkimiani lastenohjelmia katsovien lasten haastattelun.

Tutkimustulosta saattaa vääristää myös toteuttamani 20-vuotiaiden naisten haas-
tattelu. Haastattelukysymykset saattoivat alitajuntaisesti johdatella vastaajia tiet-
tyyn suuntaan ja näin ollen jotakin muuta oleellista on saattanut jäädä mainitse-
matta. Haastattelutilanteen jännitys on myös osaltaan saattanut vaikuttaa haas-
tateltavien vastauksiin. Onnistuin kuitenkin toteuttamaan haastattelun eettisesti
kestävällä tavalla. Puhun tässä opinnäytetyössäni haastateltavista keksityillä ni-
millä, enkä kerro heistä tietoja, jotka voisivat paljastaa heidän identiteettinsä.
Haastateltavia ei ole saatettu huonoon valoon eikä heidän vastauksiaan ole vää-
ristelty.

Aiheen tutkimista voisi jatkaa esimerkiksi lastenohjelmien käsikirjoittajan haastat-
telulla. Haastattelun avulla voisi tutkia esimerkiksi käsikirjoittajien saamaa koulu-
tusta koskien tyttörepresentaatiota ja lastenohjelmia tuottavien tahojen vaatimuk-
sia tyttöyden esitystavasta. Olisi myös kiinnostavaa tutkia, miten suuri rooli ohjel-
mien animaattoreilla on hahmojen monipuolisuuden näkökulmasta. Aiheellista
olisi myös haastatella 2020-luvulla lapsuuttaan eläviä tyttöjä heidän toiveistaan
ja mielipiteistään nykytelevision tyttöhahmoja koskien.

Kokonaisuudessaan tutkimus antoi itselleni mielikuvan, että tyttöhahmojen skaala kehittyi, mutta hitaasti. Osa epäkohdista olisi helposti ja nopeasti korjattavissa, mutta esimerkiksi tyttöpäähenkilöitä on vaikeaa lisätä jo pitkään tuotannossa olleeseen sarjaan. Oma toiveeni onkin, että uuden sukupolven käsikirjoittajat ottavat tyttöjen representaation monipuolistamisen tavoitteekseen ja näin ollen vapauttavat tulevien lastenohjelmien tyttökatsojat heitä leimaavista ennakkoluuloista. Puutteista huolimatta lapset saavat katsomistaan lastenohjelmista monipuolisemman kuvan tyttöydestä kuin koskaan aiemmin.

LÄHTEET

Aaltonen, S. 2022. Sinun naiseutesi ei ole sinun. Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos. Turun yliopisto. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 19.3.2024. <https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/173037/ProGraduAaltonenSanna-FINAL.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Brown Bag Films. Verkkosivu. n.d. Viitattu 4.12.2023. <https://www.brownbagfilms.com/work/octonauts>

Constantinescu, S. 2021. How Does The Internalization Of Misogyny Operate: A Thoretical Approach With European Examples. Tutkimusartikkeli. Babeş-Bolyai University. Romania. Viitattu 20.3.2024. https://www.researchgate.net/publication/358085690_How_Does_The_Internalization_Of_Misogyny_Operate_A_Thoretical_Approach_With_European_Examples

Elo, S., Kajula, O., Tohmola, A. & Kääriäinen, M. 2022. Laadullisen sisällönanalyysin vaiheet ja eteneminen. *Hoitotiede*. 34 (4), 218. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/789349/Laadullisen_sisallonanalyysin_vaiheet_ja_eteneminen.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Finnpanel Oy / TV-mittaritutkimus. Katsotuimpien ohjelmien TOP-listat. Kuukauden katsotuimmat lähetykset ohjelmatyypeittäin, lastenohjelmat, lokakuu 2023. <https://www.finnpanel.fi/tulokset/tv/kk/ohjryh/2023/10/lastenohjelmat.html>

Juhila, K. 2021. Laadullisen tutkimuksen ominaispiireet. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Verkkosivu. Viitattu 22.11.2023. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/mita-on-laadullinen-tutkimus/laadullisen-tutkimuksen-ominaispiirteet/>

Kata. 2024. Haastattelu. 13.2.2024. Tampere. Haastattelu litteroitu.

Meomi. Verkkosivu. n.d. Viitattu 4.12.2023. <https://www.meomi.com/about.html>

Milli ja Molli. n.d. Yle Areena. Viitattu 24.3.2024. <https://areena.yle.fi/1-3859690>

Näre, S. & Lähteenmaa, J. 1992. *Letit liehumaan*. Tyttökulttuuri murroksessa. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura. Viitattu 24.3.2024

Ojanen, K., Mulari, H. & Aaltonen, S. 2011. Entäs tytöt? Johdatus tyttötutkimukseen. Tampere: Nuorisotutkimusseura.

Oktonautit: Oktonautit ja raitalehvähevuset. 2014. Ohjaaja Nicky Phelan. Sony Pictures, Brown Bag Films. Yle Areena 21.5.2014. Viitattu 6.2.2024. <https://areena.yle.fi/1-2163372>

Oktonautit: Oktonautit ja yksinäisin valas. 2017. Ohjaaja Darragh O'Connell. Sony Pictures, Brown Bag Films. Yle Areena 25.7.2017. Viitattu 8.2.2024. <https://areena.yle.fi/1-3391647>

Oktonautit: Oktonautit ja vesimittarit. 2013. Ohjaaja Nicky Phelan. Sony Pictures, Brown Bag Films. Yle Areena 25.9.2013. Viitattu 12.2.2024.
<https://areena.yle.fi/1-2187460>

Pajala, M. 2021. Audiovisuaalisen aineiston analyysi. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Viitattu 9.4.2024.
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/teoreettis-metodologiset-viitekehykset/audiovisuaalisen-aineiston-analyysi/>

Paw Patrol and Friends -verkkosivu. n.d. Viitattu 4.12.2023.
<https://pawpatrolandfriends.com/pages/paw-patrol>

Pbs.org. 2020. PBS KIDS Announces New Series Hero Elementary, Premiering Summer 2020. Verkkosivu. Viitattu 17.2.2024.
<https://www.pbs.org/about/about-pbs/blogs/news/pbs-kids-announces-new-series-hero-elementary-premiering-summer-2020/>

Rossi, L. n.d. Visuaaliset ja audiovisuaaliset media-aineistot. Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Viitattu 5.12.2023.
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-aineistot/visuaaliset-ja-audiovisuaaliset-media-aineistot/>

Ryhmä Hau: Pennut pelastavat vaalipäivän/Pennut pelastavat purkka-apinat. 2021. Ohjaaja Charles E. Bastien. Spin Master. Yle Areena 5.12.2021. Viitattu 13.2.2024. <https://areena.yle.fi/1-50884473>

Ryhmä Hau: Pennut pelastavat Ukkoskidan/Pennut pelastavat hamsterin. 2022. Ohjaaja Charles E. Bastien. Spin Master. Yle Areena 5.3.2022. Viitattu 14.2.2024. <https://areena.yle.fi/1-50884468>

Sankarikoulu: Asut testiin. 2020. Ohjaaja Paul Hunt. Portfolio Entertainment, Twin Cities PBS. Yle Areena. Viitattu 25.2.2024.
<https://areena.yle.fi/1-50506431>

Sankarikoulu: Emo kadoksissa. 2020. Ohjaaja Paul Hunt. Portfolio Entertainment, Twin Cities PBS. Yle Areena 14.12.2020. Viitattu 26.2.2024.
<https://areena.yle.fi/1-50506430>

Sankarikoulu: Hännät ja pyrstöt. 2020. Ohjaaja Paul Hunt. Portfolio Entertainment, Twin Cities PBS. Yle Areena 14.12.2020. Viitattu 28.2.2024.
<https://areena.yle.fi/1-50506387>

Sony Pictures. Verkkosivu. n.d. Viitattu 4.12.2023.
<https://www.sonypicturestelevision-kids.com/>

SpinMaster -verkkosivu. n.d. Viitattu 4.12.2023.
<https://www.spinmaster.com/en-US/corporate/our-story/>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2017. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. E-kirja. Uud. painos. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Viitattu 19.2.2024. Vaatii käyttöi-
keuden.

<https://www.suomalainen.com/products/laadullinen-tutkimus-ja-sisallon-ana-lyysi?queryId=f63287446e8f5355c84bfbfc34f71727&objectId=21153705033817>

Werner, A. 1996. Lapset ja televisio. Tampere: Tammer-Paino. Viitattu 3.3.2024.

Yle Lapset. 2021. Sankarikoulu Pikku Kakkosessa. Verkkosivu. Viitattu 19.2.2024.

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2021/02/16/sankarikoulu-pikku-kakkosessa>

Yle Oppiminen. 22.11.2010. Vesimittari kulkee vetten päällä. Verkkosivu. Viitattu 13.2.2024.

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2010/11/22/vesimittari-kulkee-vetten-paalla>

Kuvalähteet

KUVAT 1, 2 ja 3. Kuvakaappaus. Ryhmä Hau. 2020. Pennut pelastavat vaali-päivän. Ohjaus: Charles E. Bastien. Tuotantoyhtiö: SpinMaster. Yle Areena. Viitattu 13.2.2024. <https://areena.yle.fi/1-50884473>

KUVA 4. Kuvakaappaus. Oktonautit. 2012. Oktonautit ja paholaisrauskut. Ohjaus: Nicky Phelan. Tuotantoyhtiö: Sony Pictures, Brown Bag Films. Yle Areena. Viitattu 13.4.2024. <https://areena.yle.fi/1-2163365>

KUVA 5. Kuvakaappaus. Oktonautit. 2012b. Oktonautit ja raitalehvähevokset. Ohjaus: Nicky Phelan. Tuotantoyhtiö: Sony Pictures, Brown Bag Films. Yle Areena. Viitattu 28.2.2024. <https://areena.yle.fi/1-2163372>

KUVA 6. Kuvakaappaus. Oktonautit. 2015. Oktonautit ja yksinäisin valas. Ohjaus: Darragh O'Connell. Tuotantoyhtiö: Sony Pictures, Brown Bag Films. Yle Areena. Viitattu 8.2.2024. <https://areena.yle.fi/1-3391647>

KUVA 7 ja 8. Kuvakaappaus. Sankarikoulu. 2020a. Asut testiin. Ohjaus: Paul Hunt. Tuotantoyhtiö: Portfolio Entertainment, Twin Cities PBS. Yle Areena. Viitattu 25.2.2024. <https://areena.yle.fi/1-50506431>

KUVA 9. Kuvakaappaus. Sankarikoulu. 2020b. Emo kadoksissa. Ohjaus: Paul Hunt. Tuotantoyhtiö: Portfolio Entertainment, Twin Cities PBS. Yle Areena. Viitattu 26.2.2024. <https://areena.yle.fi/1-50506430>

KUVA 10. Kuvakaappaus. Sankarikoulu. 2020c. Hännät ja pyrstöt. Ohjaus: Paul Hunt. Tuotantoyhtiö: Portfolio Entertainment, Twin Cities PBS. Yle Areena. Viitattu 28.2.2024. <https://areena.yle.fi/1-50506387>

LIITTEET

Liite 1. Ryhmä Hau -havainnointitaulukko

havainnointipäivämäärä	jakson nimi ja ohjaaja	tyttöhahmojen ulkonäkö	tyttöhahmojen luonteenpiirteitä	tyttöhahmojen toiminta
13.2.2024 Yle Areena	Pennut pelastavat vaalipäivän / Charles E. Bastien	äänestäjänäisillä (3 kpl) pinkki paita + punaiset shortsit, violetti paita + mustat housut, kaikilla ruskeat pitkät hiukset, pinkki paita, kultakorvikset, kaulakoru + siniset housut, Pormestariilla isot keltaiset korvakorut, tumma hame, sininen jakku, vaaleanpunainen aluspaita, punaiset korkokengät, pitkät tummat hiukset, punainen laukku, näkyvä meikki. Terassilla olevalla naisella vaaleat pitkät hiukset, meikkiä, sininen paita + keltaiset shortsit/hame. Kadulla juoksevilla mummoilla violetti alusasu + pinkki toppi + pinkit shortsit + siniset kengät + vaaleanpunainen hiuspompula, tyttölapsella pitkät hiukset, violetti paita + siniset housut. Kaikki tyttöahmot hoikkia ja kauenusihanteiden mukaisia	pormestari on huolehtivainen, kuuntelevainen, päättämätön, stressaantunut, iloinen, puolustaa itseään, Kaja on toimintavalmis ja kuullainen, ripeä	Kaja kertoo mitä vaaleissa tapahtuu, pormestari kerto ohjeita pihan koristeluun, Kaja pelastaa pormestari Hanttisen putoamasta ilmasta
16.2.2024 Yle Areena	Pennut pelastavat purkka-apinat / Charles E. Bastien	Kajalla on vaalea turkki ja pitkät korvat, joista tulee mieleen pitkät vaaleat hiukset. Kajalla on pitkät ripset, vaaleanpunaista ja pinkkiä sisältävä kaulapanta ja violetit silmät. Pinkki turvavyö. Reku on siniharmaa, hänelle ei ole piirretty ripsiä. Hänellä on vihreäoranssi kaulapanta ja vihreä turvavyö autossa.	Kaja on innokas, Reku on valmis auttamaan	Riku ei pyydä tyttöhahmoja mukaan pelastusoperaatioon, Reku pyydetään apuun lopussa, Reku puhaltaa imurilla purkkapallon rikun neuvosta ja pelastaa apinan
16.2.2024 Yle Areena	Pennut pelastavat ukkoskidan / Charles E. Bastien	Kajan lentoalus on täysin pinkki, Kajalla on vihreät tossut, Rekulla on vihreä maastokuvioinen paita, vihreä lakki ja kengät. Rekun roska-auto on vihreä oranssilla kauhalla ja sinisellä roskapöntöllä	Kaja on rohkea ja ehdottaa menevänsä yksin pelottavaan luolaan, hän tarjoutuu menemään sinne Valppaan kanssa yhdessä, Kaja ja Valpas tuktivat luolaa yhdessä,	Kaja epäroi kummitustarinoiden kertomista ja on peloissaan, kaikki tytöt kuuntelevat kiinnostuneena mutta pelästyvät Carlon säikäyttäessä heidät, Riku pyytää Rekkua valmistamaan kantohihnan, Reku keksii tavan auttaa norsunpoikasta, Reku peloissaan viidakosta kuuluvista äänistä, Kaja hälytetään apuun etsimään äänen lähettä,

Martta Kinnunen, opinnäytetyö. Jaksot katsottu Yle Areenasta helmikuussa 2024.

Liite 2. Oktonautit -havainnointitaulukko

havainnointipäivämäärä	jakson nimi ja ohjaaja	tyttöhäahmojen ulkonäkö	tyttöhäahmojen luonteenpiirteitä	tyttöhäahmojen toiminta
6.2.2024 Yle Areena	Oktonautit ja raitalehväveuset / Nicky Phelan	Tessa: pitkät luppakorvat eli pitkät hiukset, vaaleanpunainen hame, kaksi hiuspinnää; vaaleanpunainen ja vaaleanvihreä Viivi: Vaaleanpunainen hiuspanta, pystykorvat kuin pupulla, otsatukka, vartalo pastelli vaaleanvihreä, jokoavain vyötäröllä kiinni	Tessa on huolestunut ja haluaa kotiin, mutta on kuitenkin reippaana mukana sukellusretkellä, Viivi on heittäytyvä, Vesiläiset pelokkaita ja tottelevaisia, Viivi neuvovainen ja rohkea	Tessa on mukana sukellusmatkalla ja kuvaa videoita, Tessa on huolissaan merivirtauksen voimistumisesta ja haluaa kiirehtiä takaisin tukikohtaan, tukikohdassa Tessa ottaa kuvan kun Viivi poseeraa aluksen edessä muiden katsojien kanssa, Viivi patistaa muita siivoamaan alusta, Vesiläistyöt siivoavat keittiötä ja pelkäävät Qwasia - lopulta ovat innoissaan, Tessa tekee nokkelan päätelmän, vesiläiset tekevät ruokaa Qwasin käskyttämänä, Tessa näyttää tietokoneelta merivirtausta, tytöt jäävät tukikohtaan, kun pojat lähtevät pelastusoperaatiolle
8.2.2024 Yle Areena	Oktonautit ja yksinäisin valas / Darragh O'Conell	Tessa: pitkät luppakorvat eli pitkät hiukset, vaaleanpunainen hame, kaksi hiuspinnää; vaaleanpunainen ja vaaleanvihreä Viivi: Vaaleanpunainen hiuspanta, pystykorvat kuin pupulla, otsatukka, vartalo pastelli vaaleanvihreä, jokoavain vyötäröllä kiinni	Tessa on innoissaan valaiden hittilauluista ja puhuttelee valaita todella kohteliaasti, Tessa on fiksu ja tietää paljon valaista, Viivi on taitava käsistään ja osaa rakentaa äänenmuuntimen hetkessä ja osaa myös korjata sen,	Tessa kädet ristissä, pojat kädet lantiolla, Tessa juttelee ryhävalaille ja kertoo uudesta laulusta, Tessa mukana tutkimusmatkalla etsii valaita kartalta, kun pojat ovat ohjaamossa, vesiläiset ruokkivat Joona-valasta, Viivi tulee paikalle oktohälytyksen aikaan ja rakentaa valasta auttavan äänenmuuntimen, Viivi mukana operaatiolla, Viivi ei itse käytä keksimäänsä laitetta vaan Peso ottaa sen mukaansa, vesiläiset laulavat ja tanssivat
12.2.2014 Yle Areena	Oktonautit ja vesimittarit / Nicky Phelan	Veeralla on vaaleanpunaiset "huulet" ja jalat, vaikka luonnossa koiras ja naaras ovat saman värisiä,	Tessa tietää paljon meren tapahtumista, esim planktonmassoista. Vesimittarinainen Veera piikittelee ja valittaa puolisolleen kuinka tämä ei löydä heille ruokaa, Veera on spontaani ja rohkea, tyttöoktonautit ovat todella huolestuneita Kwaiista, Veeralla on vaaleanpunaiset "huulet" ja jalat	Viivi neuvoo Kwaziita oktojetin käyttämisessä, Kwazii ei kuuntele ja pilaa tehtävän suorittamisen, Viivi ja Tessa ovat huolissaan löytäkö Kwazii takaisin Oktopodille myrskyn voimistuessa, Viivi ei saa mitään aluksen toimintoja toimimaan myrskyn yltäessä, Vesiläinen pyörtyy, Vesiläiset pelastavat oktonautit ja putsavat oktopodin, Veera on huolissaan lapsistaan, Viivi avaa aluksen tuulliasin, viivi tarjoaa Kwazille porkkanan jälleennäkemisen ilosta
Martta Kinnunen. Opinnäytetyö. Jaksot katsottu Yle Areenasta helmikuussa 2024.				

Liite 3. Sankarikoulu -havainnointitaulukko

havainnointipäivämäärä	jakson nimi ja ohjaaja	tyttöahmojen ulkonäkö	tyttöahmojen luonteenpiirteitä	tyttöahmojen toiminta
20.2.2024 Yle Areena	Asut testiin / Paul Hunt	Lotalla on pitkät tummat hiukset, ripset, sininen hame, violetti viitta, violetti ponnari, siniset sukkahousut, violetit kengät, valko-violetti paita, punaiset hanskat (jotka kaikilla oppilailla on) Sariilla on pitkät mustat hiukset, punaiset ponnarit, sininen huppari, siniset housut, violetit kengät, punaiset hanskat, pelastettavalla työllä (Heidillä) on pitkät vaaleanruskeat hiukset, pitkät ripset, pisamat, turkoosi haalari, pinkki t-paita. Tytön äidillä on ruskeat pitkät kiharat, isot huulet, ripset, valkoinen paita, oranssi takki, punaiset housut, ruskea olkalaukku, kaikki naispuoliset ovat hoikkia ja kimeäänisiä	Sari on kekseliäs ja äkkikipainen, ei odota ohjeita. Lotta on empaattinen ja samaistuu pikkutyön huoleen, Hatun kadottanut tyttö on huolestunut	Sari varoittaa Kekeä piikkipensaista, Sari haaveilee uusista sankariasuista, Sari ryntää varastoon ja jää tavaroiden alle, Lotta johtaa tapahtumia, Lotta törmää kirjahyllyyn lentäessään, Sari auttaa Lottaa keksimään materiaalin uudelle asulle, tytöt auttavat poikia asujen keksimisessä, Lotta lohduttaa tyttöä, Lotta yrittää pelastaa hattua mutta se karkaa, Sari saa lopulta pelastettua hatun muiden jo yrittäviä
20.2.2024 Yle Areena	Emo kadoksissa / Paul Hunt	introssa näkyvät tytöt: siniset hiukset, oranssit lasit. Pitkät mustat hiukset, pinni, keltainen verkka-asu, siniset kengät. Ruskeat pitkät hiukset, "kissankorvat", turkoosi paita, oranssi hame, siniset kengät. Kahden hahmon sukupuolta ei voi tunnistaa. Sarin äidillä on pitkät vaaleat hiukset ponnarilla, violetti paita, isot huulet	Sari suuttuu epäonnistuessaan, Sari huolehtivainen (linnunpoikanen), Lotta on fiksu, Lotta neuvoo usein muita, Sari ei odottele muiden ohjeita, Sari on toimintavalmis ja lannistumaton, Lotta tietää paljon tieteestä, Lotalla on loogista päättelykykyä	Sari epäonnistuu tehtävässä ja polkaisee jalalla lattiaan halkeaman, Sari löytää yksinäisen linnunpoikasen teleportatessaan väärään kohteeseen, Lotta lähes liikuttuu pikkulinnusta, Lotta kertoo miten tutkimuksessa edetään ja neuvoo muita
22.2.2024 Yle Areena	Hännät ja pyrstöt / Paul Hunt	lintubongarilla on pitkät ruskeat hiukset, beige hattu, isot korvakorut, keltainen paita, sininen liivi, sinertävät housut ja ruskeat kengät, ripset, isot huulet, hoikka vartalo. Heidillä on pitkät vaaleanruskeat hiukset, pitkät ripset, pisamat, turkoosi haalari, pinkki t-paita.	Lottaa pyörryttää jos hän lentää liian korkealle, Sari lähtee aina ensimmäisenä pelastamaan kohdetta mutta se menee usein jotenkin pieleen,	Lotta epäreöi korkealle puuhun lentämistä, mutta uskaltaa lopulta sillä haluaa auttaa kissaa ja pelastaa tämän, Sari ehdottaa Lotalle keinoa selvittää ohuelta oksalta, Lotta voittaa pelkonsa ja saa sen avulla kissan pelastettua,

Martta Kinnunen. Opinnäytetyö. Jaksot katsottu Yle Areenasta helmikuussa 2024.

Liite 4. Haastattelukysymykset

Haastattelussa käytetty kysymysrunko, jonka lisäksi kysyin haastattelutilanteessa heränneitä spontaaneja kysymyksiä.

1. Millaisia lastenohjelmia katsoit lapsena?
2. Millaisia tyttöhahmoja muistat ohjelmista? Millaisia tytöt olivat esimerkiksi luonteeltaan tai miten he pukeutuivat?
3. Koetko lastenohjelmien tyttöhahmojen vaikuttaneen omakuvasi kehitykseen? Jos joo, miten?
4. Koitko lapsena paineita siitä, millainen tytön pitäisi olla? Millaisia?
5. Millaisia tyttöhahmoja toivoisit tulevaisuuden lastenohjelmista löytyvän?